

ELŐFIZETÉS

HELYREN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-heteses polt sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 152

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, augusztus 13.

Két hónappal meghosszabbítják a moratóriumot.

Budapestről jelentik: A moratórium meghosszabbítása augusztus 14-től két hónapra holnap megjelenik.

Döntő ütközet készül francia földön.

Baselből jelentik: Németek összeütköztek franciákkal Maasmunsternél. Franciák visszavonultak. Német haderő most három irányban: Basel, Mühlhausen és Namur felől nyomul előre, hogy döntő csapást mérjen franciákra.

Mai számunk főbb közleményei:
A német flotta sikeresen működik.

A háboru légi csatái.

Japán fölkészülése Oroszország ellen.

Közlegényből lett vezérőrnagy.

A vár szerb foglyai munkát keresnek.

Franciaország katonai bajai.

Lopott töltényekkel fizetnek az orosz tisztek.

Aradmegyei román nők segítő akciója.

Francia hadüzenet a monarchiának.

Alban bandák betörése Szerbiában.

Világostól—Varsóig.

Arad, augusztus 12.

Vajon tudják-e a nagy, részeg hóhér testén kegyetlenül nyargaló magyar csapatok, hogy mi történt hatvanöt esztendővel ezelőtt: 1849. augusztus 13-án? Ha nem tudnák, ha apáiktól sohase hallották volna a magyar történelem fekete fejezeteinek címét: Arad, Világos... akkor is meg kell érezniök a súlyát ennek a napnak, akkor is forni kell a szívük vérenek augusztus tizenharmadikán. Pankota és Világos között a kenyeret termő gyönyörű síkságon szembeszállott egymással a két sereg: ezen az oldalon negyvenezer magyar, a tulsó oldalon pedig kétszázezer gyilkos éhségű kozák. A kis sereg lelke szabadságért áhitozott, a muszka horda pedig a szabadságra vágyó nép vérét kívánta. S a szabadság kívánatos husát fölfalta a telhetetlen orosz farkas.

Hatvanöt esztendővel ezelőtt a hazug cárok hadserege gázolta le a vétéseinket és aratta le a lelkünk aranykalászeit, most pedig a magyar kard, a német kard vágja fejbe a népek vértől megmámorosodott orosz szószegek vezérét: Miklós cárt. Hatvanöt esztendővel ezelőtt halálhozó becsvágygyal hordozta körül vad tekintetét Európa országain a moszkvai hódító: lássuk, kit lehetne most felfalni, a finn és lengyel nép mellé kit lehetne még sirba fektetni? Rajtunk akadt meg a szeme és mérges nyálát csurgatva tátotta felénk a száját: népek temetőjének kapuját.

Hatvanöt évvel ezelőtt Magyarországon csörtetett végig az orosz csorda és Arad mellett állott meg gyilkol-

lásra készen. És hatvanöt év múlva: 1914. augusztus tizenharmadikán Varsó mellett lovagol a fáradtságot nem ismerő magyar huszár. De milyen szédületesen nagy különbség van a két sereg fölvonulása között. A bóbítás fejü kozák csizmájának nyomán vér, jaj, könny és átok fakadt, a magyar sereg hadsoraik előtt pedig a piros-fehér-zöldnek népeket fölszabadító lobogója mutatja az utat. A magyar szív jóságát, a magyar vér nemességét, a mi gondolatunknak a világszabadság nagyszerűségét hirdető erejét megérzik a muszka rab-ság nyomorékjai és a szeretet, a lelkesedés fáklyájával nyitják meg csapataink számára a cár birodalmának vaskapuját. A magyar huszár és a vasas német lovának patkója alatt dübörögni kezd a végtelenség látszó, a Szibériát magába ölelő orosz síkság. Amerre ez a fonséges moraj elhallatszik, ahová a lelkek rengésének ez a forró hulláma elhatol, ott megesörren a bilines és a rabnépek szemében a reménység tüze csillan meg: végre... ránk süt a Szabadság, Testvériség édes melege...

Amerre egykor a legbecstelenebb, a legvérengzőbb, a legbestialisabb ember: az ártatlan gyermekeket, a tehetetlen anyákat, a védtelen szüzeket halomra gyilkoltató, a lengyel és román népet gazul letipró orosz „hadvezér”, Szuvarov Vaszilyevics Sándor kaukázusi vad csapatával elvonult, ott most lehámlik a népek lelkéről a félelem, elszáll a rettegés és zsolozsmát zengve röppen katonáinkhoz a fölszabadítottak hálaszózata. Ahol száz eszten-

dővel ezelőtt mérgezett kutakat, fölgujtott falvakat, romboló fegyvereket talált Napoleon gárdája, ott most nyitott sziveket, ujjongó ajkakat, szerető testvéri érzést találnak a magyar-német egyesült seregek. Mert ha van igazságos, ha van szent háboru, akkor az az, amely most Varsó mellett tömöríti a népeket. De nem volt rutabb, undorabb, igaztalanabb bemasírozás, mint az, amely Világosig vezetett. Hatvanöt év terhes küzdelme és minden vágyó reménye kellett ahhoz, hogy a magyar csapatok a „királyért, hazáért, szabadságért!” lángszavakkal ajkukon rohanjanak hajdani elnyomóink ellen és Moszkváig elhangzó ágyuzengéssel figyelmeztessék a nemzetek gyilkosát:

— Nem feleltük még el Világost!

(B—r.)

Japán második háboruja Oroszország ellen.

(Fegyverbarátság Németországgal. — Egy milliójapán harcos Mandzsuriában. — Egy japán képviselő jóslása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 12.

Japán 1901-ben szerződést kötött Angliával. Ennek a szerződésnek az éle egyrészt Oroszország, másrészt az Északamerikai Egyesült államok ellen irányult, de csak abban az esetben, ha Japán területi épségében, Angliát pedig Indiában fenyegető idegen fegyverek inváziója. Ezt a szerződést háromszor is módosították — legutóbb 1911-ben — de a mindjobban egyszerű megegyezéséssé esőkkenő szerződés, amely a kölcsönös fegyveres beavatkozásról már nem is szólt, mind népszerűtlenebb lett Japánban.

Ez a népszerűtlenség az 1913-ik évi wankingi affér alkalmával, amikor az angol kor-

mány Japán terheit a legbrutálisabb módon keresztelte, oly nagyfokú lett, hogy a legnevesebb japán egyetemi professzorok egyike, Kayahara nagy feltűnést keltett cikket tett közzé, amelyben

egy német-japán szövetség szükségességét hangostotta.

Kayahara azt jövendölte, hogy a szövetség létrejötte az angol világbirodalom összeomlását jelenti. A legolvasottabb és hivatalos jellegű japán ujság, a „Niroku“ megállapította, hogy az angol szövetség már nem is áll fenn, mert az teljesen értéktelen és Japánt egyszerűen kiszolgáltatja az angol világbirodalomnak. Ezzel szemben „Német-Japán megegyezés a Kinában levő ipari és szellemi javak kölcsönös megvédésére“ — ez a címe annak a megállapodásnak, amelyet ez év május havában egy német kormány, mint a japán kormány ratifikálta.

A mongol- és a mandzsú kérdés állandó ütköző pontjai az orosz-japán diplomáciának és a surlódások e két kérdés körül oly hevesek, hogy a múlt év tavaszán Japán és Oroszország között e surlódások következtében már a diplomáciai viszony megszakítására került a sor. Az oroszok akkor négy szibériai hadtestet mozgósítottak. És bár a japán kérdésre szablonos megnyugtató válasz következett orosz-résről, Japán tisztában volt azzal — és ezt a közvélekedést a japán kormány a parlamentben sem titkolta el, — hogy:

Japánnak készülnie kell egy — talán a közel jövőben bekövetkező — második orosz háborúra.

Rendkívül érdekes és egész Japán közfel-fogását képviseli az a cikk, amelyet Takeekosi japán képviselő írt. Ha háboruba keveredünk Oroszországgal — mondja a cikk — szükségünk van-e a két követelt divízióra? Oroszország békelétszáma 1,400,000 ember, háborúban 4,000,000. De Japánnak könnyű a helyzete, mert Oroszország kénytelen óriási biro-

dalmát különösen Európa ellen megerősíteni. Mig Németországnak tizenhét, Ausztria-Magyarországnak kilenc stratégiai vasúti vonala van, addig Oroszországnak mindössze csak kilenc.

Németország katonai felsőbb-sége Oroszország fölött kétség-telen és az is általánosan ismeretes, hogy Ausztria-Magyarország hadserege napról-napra kitűnőbb lesz.

Oroszország régóta tudta, hogy a főszerep európai helyzetére kell helyeznie, de azt hitte, hogy harminc, vagy negyven ezer emberrel könnyű játéka lesz 270,000 japán katonával szemben. Aligha sejtette, hogy Japán mandzsúriai érdekeinek védelmére azonnal egymillió harcost állíthat csatasorba (Oroszország ellentétben Románia-ma már hallani sem akar Oroszországról és még kevésbé Bulgáriáról, amely teljesen az osztrák-magyar monarchia felé fordult). És így könnyen megtörténhetik Oroszországgal, — hogy ha csak európai pozícióját veszélyeztetni nem akarja — képtelen lesz belátható időn belül olyan hadsereget küldeni Nyugat-Ázsiába, amely felvehetné a harcot másfél millió japán katonával. Még ha négy milliónyi katonaságának egy negyed-része állítja is velünk szembe, akkor is biztos a japán győzelem. Tudjuk, hogy a kormánynak hódítási szándékai vannak észak felé. Mi megelégszünk Mandzsúria birtokával. Az Oroszországgal való leszámolás már nem lehet messze!

Igy ír a japán ellenléti képviselő és amit ír, az a japán közvélemény megnyilatkozása.

Szögyény-Marich követ bucsuja. Berlinből jelentik: Szögyény-Marich László nagy követ a császárnak átnyújtotta visszahívó levelét. Helyét tudvalevőleg Hohenzolnerei herceg foglalja.

Emlékezések

Neuman-Fürst Mária bárónéról.

*

A Zrínyi-utcai népkonyhában naponta a szegény emberek számai kaptak ingyen, vagy néhány fillérért izletes, kitűnő ebédet. Sorscsapásoktól sujtott komor férfiak, az élet nagy szomorúságait már oly korán megismert gyermekek ültek déltájban a terített asztalok mellett és mikor jóllakott gyomorral néhány percre elfelejtették az osztályrészükül jutott gyötrő, marcangoló keserveket, abban a békés, nyugalmas hangulatban, amelyet ebéd után mindnyájan érzünk, a társadalomból kivert, kinézett szegény emberpáriák és esenevész, sápadt arcú gyermekek szelíd szeretettel gondoltak arra a jóságos arcú urinőre, aki naponta ott járt közöttük és vigasztaló szava volt mind-egyikhez. Végvári Neuman Dániel báróné, született Fürst Mária, aki most lezart szemmel és örökre csukott ajakkal kiterítve fekszik a ravatalon, ő volt az az urinő, aki körülvéve a mindenki mást elkápráztató fénytől, gazdaságtól, nem restelt letelepedni a szegények asztala mellé és ő az, akit Arad szegényei nem fognak elfelejteni soha. A hála, az emberi szívnek gyönyörű virága beborítja az ő ravatalát, ezernyi szempárból hull reája a lélek forró, áldásos könyve és frissen tartja megörzi üdén, elevenen a hálát, amely máskor, mások iránt tisztavirág életű.

Arad egyik legnagyobb jótékony intézménye, az izraelita nőegylet népkonyhája, neki köszönheti létét, megalapítását, s neki köszönheti azt, hogy naponta annyi meg annyi szegény embernek tudott jó ebédet adni. Abban a mindenkire kiterjedő jótékonyaságban, amelyet a báróné egész életén keresztül gyakorolt, el-

sősorban a népkonyhára pazarolta legtöbb gondját, legnagyobb szeretetét. Itt mindennap pontosan megjelent, s legalább egy negyedórát töltött a szegények közt, kikérdezte őket bajaik felől, megtudakolta, nincs-e valami kifogásuk az ételre, a bánásmód ellen, s ha nagy néha akadt valaki, a ki panasszal fordult hozzá, ő gondoskodott róla, hogy igazságos intézkedéseivel elnémitse a panaszt. Aki kétszer kért a levesből, annak kétszer adott s nem volt olyan kivánság, amit ha módjában állott, ne teljesített volna. De szerették is a népkonyha szegényei, boldog volt, akit ő gyógyított és bizalommal, szegény és félelem nélkül tárták fel előtte legrejtettebb érzelmeiket és szerették azzal a nagy, a szív mélyéből jövő szeretettel, ahogy csak azok tudnak szeretni, a kik úgy érzik, hogy őket nem szereti senki.

Női társaságban csak így beszélt kedves intézményéről:

— Mem adom a ti összes zsurjaitokért az én népkonyhámat!

Báró Neuman Dánielné azonban igazán szerette a szegényeket. Nemcsak a népkonyhában viselte gondjukat és örködött érdekeik felett, hanem mindenütt és minden szegénnyel szemben egyformán könyörületes volt.

Aki hozzá fordult, üres kézzel nem távozott soha, és ahogy ő adott valamit valakinek, az már valósággal művészet volt a jótékonyaságban. Lealázást az ő adományában nem érzett senki, mert minden adománnyal a szívből is adott valamit, s abból csak végtelen jóság, nemesség, mindenkivel való együttérzés sugárzott ki.

Minden jótékonyasági akcióban az első között vett részt, nélküle nem létezett jótékony mozgalom és fáradhatatlan volt abban, hogy minél jobban sikerüljön, a szegények minél

jobb hasznát lássák az urnők jótékonyaságának. Nem kimélt időt, nem tekintette testi törődöttségét, személyesen maga keresett fel mindenkit, akinek a közreműködésére számíthatott, és nemes példájával mindenhol előljárt.

A szegények iránt érzett szereteténél csak a családja iránti szeretet volt nagyobb. A legtisztább, legszebb családi élet volt az övé, hűség, önfeláldozó, odaadó hitves, gondos, aggodó, gyengéd, szerető anya volt, aki rajongott élt halt férjéért, gyermekéért. A báró Neuman család tagjairól köztudomású, milyen bensőséges, szeretetteljes családi élet uralkodik közöttük s a szent harmóniába, amely egybefűzi a családot minden egyes tagját, úgy beillt az ő jóságos, kedves, meleg egyénisége. Szerény volt a végtelenségig, nizeigést nem tűrt maga körül, a dícséretet elhárította magáról és nem szerette, ha a nyilvánosság előtt szerepelt a neve. Mikor a király kegye megérdemelt magas kitüntetésben részesítette a Neuman-családot, az Aradi Közlöny naptára le akarta közzélni a család minden tagjának arcképét. Neuman Dániel bárónét is feikértük, hogy adjon egy fényképet számunkra. A báróné előbb azt mondta, hogy családjával kell megbeszélnie, teljesíthető-e a kérés, majd ezt válaszolta:

— Nem akarok én nyilvánosság előtt szerepelni, öreg vagyok már, nem érdekel az én arcképem senkit.

Pedig erre a túlzott szerénységre nem volt semmi oka a bárónénak. Világlátott, nagyműveltségű asszony volt, akinél kellemesebb, ötletesebb társalgó alig volt. Élénken érdeklődött minden kulturális emény iránt, s a világbirodalomnak nem volt olyan nevezetesebb könyve, amit fel ne olvastatott volna magának. Érdekes, tartalmas lelke volt, minden szót megértő, minden jót pártfogó, támogató.

Husz millió éles töltést elloptak az orosz tisztok.

— A kifosztott municióraktár. — A tábornokné ruháit golyókkal fizették. —

Jellemrajz az orosz tisztikarról. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 12.

Az orosz hadseregről mindenféle ijesztőnek látszó, nagy számokat hallani, míg a hadsereg tisztikaráról szó sem esik. Pedig minden hadsereg harcászata egyik legjelentősebb faktora a tisztikar s ép ez a körülmény kettőzheti meg bizalmunkat fegyvereink erejében. A világ egyetlen hadseregének tisztikara sem mutat oly tarka képet, mint az orosz, mely valamennyi oroszországi nemzetiségből s az orosz társadalom valamennyi rétegéből rekrutálódik. Demokratizmusa azonban csak látszólagos s összetétele a valóságban a legélesebb ellentéteket és elzárkózásokat idézi föl. Az egyes társadalmi osztályokat anyagiak és műveltség dolgában tengerek választják el s így már

a származás és általános műveltség különbözősége is éket ver a tisztikar egységességébe.

Még inkább fokozza ezt a katonai előképzettség egyelőtlensége. Oroszországban háromféle tisztképző intézet van: a hadapródiskola, a császári apródiskola, mely egy kiváltságos hadiiskolával van szervesen egybefogva s végül a rendes hadiiskola, mely a mi katonai akadémiánknak felel meg. Ez egyes intézetek között azonban sokkal lényegesebb a különbség, mint a hadapródiskolánk és akadémiánk között.

Mennyire más a mi lovasságunk tréfalozása, mellyel lenézi a pocsolyakerülő gyalogost s az orosz gárdaezredek megközelíthetetlenül gögös katonatársasága, a melybe rendes sorsezredbeli tisztnek csak a legkritikább esetben sikerül bejutni. E gárdaezredek tisztikarát kizáróan a legelső társaság szolgáltatja s európai műveltségével és gondos katonai előképzettségével messze felülemelkedik az orosz tisztikar általános nivóján. Megfelel ennek a gárdatisztek rendkívüli előmenetele, a melyre jellemző, hogy a gárda századosa egyszerre ezredessé lép elő, miután az őrnagyi és alvezredesi rendfokozat a kiváltságos csapatoknál nem létezik. Ugyanily kedvező helyzetben van a vezérkari testület, mely a maga számára foglal le minden előkelőbb pozíciót és nagyobb parancsnokságot s zárkózottságával fölülte károsan befolyásolja a vezérkar és a csapat érintkezésének multhatatlanul szükséges közvetlenségét. A csapatatisztek között az első helyet a tüzérség és a műszaki csapatok tisztjei foglalják el. Valamennyi hadiiskolát végzett, míg a sorgyalogság és a sorhadi lovasság tisztikara eddig nagy részben a sokkal fogyatékosabb kiképzést nyújtó hadapródiskolából került ki. 1910-ben ugyan a hadvezetőség számos hadapródiskolát akadémiává szervezett át, hogy a tisztképzést egységessé tegye. Ma azonban mégis az a helyzet, hogy az orosz csapatatiszt a nyugateurópai hadseregek csapatatisztjeinek mértékét meg nem üti. S ugyanez áll társadalmi helyzetére nézve is. A tisztikarhoz való tartozás semmiféle társadalmi pozíciót nem biztosít, s ilyet csak azok foglalhatnak el, kiknek egyéb nexusaik vannak. Egyfelől ez, másfelől a kegyeltek és nem kegyeltek között fönnálló antagonizmus egyszerűen lehetetlenné teszi, hogy az együvértartozás érzése az orosz tisztikarban gyökeret verjen. Mi sem jellemzőbb erre, mint hogy

nemrégiben kényszereszközökkel kellett rászorítani a tisztet arra, hogy egymást köszöntse.

Az intézőköröknek az a szándéka pedig, hogy társasösszejöveteleken hozza egymáshoz közelebb a különböző csapatok és fegyvernemek tisztjeit, balul ütött ki. Az történt ugyanis, hogy a hány fegyvernem, annyi csoportban verődtek a tisztok feleségeikkel s asszonyaikat elzárva az idegen tisztok elől, utóbbiak pedig egyáltalán nem törődtek.

Külön kategóriába tartoznak a kozákok tisztjei. Ezek csupán turnusokban szolgálnak, úgy, hogy két-három évi szolgálat után három-négy évig szabadságot kapnak, majd ismét bevonulnak két-három esztendőre, a mely rendszer ugyancsak kétségessé teszi katonai kválitását.

Az orosz tisztikar erkölcsére fekete árnyéket vetett az orosz-japán háború. Így — Stószszel tábornok közismert üzleteit nem is említve megtörtént az, hogy

a mukdeni raktárakat orosz kezek még a hádjárat elején fölgyújtották, nehogy kiderüljön, hogy a raktárak milliókat érő készlete csak papíron van meg.

S úgy látszik, a viszonyok azóta sem változtak. Legalább is ezt bizonyítja a néhány hét előtt megindult taskendi per.

Taskendben óriási lőszerraktára van az orosz hadseregnek. Amikor néhány hónap előtt nagyobb szabású próbamozgósítást rendeltek el az orosz hadseregben, a taskendi katonai kerületre is kiterjedő mozgósításnál furesa dolog derült ki. A mozgósított csapatok részére megkezdődött a lőszerszállítás és a csapatparancsnokok

megdöbbenve tapasztalták, hogy a taskendi raktárból csupa üres, vagy homokkal, kavicssal töltött lőszeres láda érkezik.

A mozgósítás után azonnal a legszigorubb vizsgálat indult meg, amely vidám, vagy talán inkább elszomorító dolgokat derített ki. A raktárban fölhalmozott és milliókat érő lőszer évek hosszú során át eladogatták a tisztok. Millió és millió töltény került vissza a hadsereg lőszerszállítóhoz, akik a potom pénzért visszavásárolt töltényeket másodszor vagy talán harmadszor is eladták a hadvezetőségnek. A taskendi garnizon tisztjei esztendőök óta lőszerből éltek. Azt már nem lehetett kideríteni, hogy melyik tisztnek támadt először az ötlete, de annyi bizonyos, hogy kezdetben csak egy két-három nagy doboz lőszeret csempészték haza a derék orosz tisztok és amikor a „készlet” fölhalmozódott: eladták. Később már nem voltak ilyen skrupulózusok:

a taskendi municióraktár elé állították a szállítók szekereit, amelyekre a katonák úgy hordták ki a lőszeres ládákat, mintha háboruba mennének.

Hadbiztosok, csapatatisztek, ha megszorultak pénz dolgában: siettek a lőszerszállító taskendi ügynökéhez és megfelelő számú rubelek fölvétele után „fizettek” a lőszerraktárból.

A taskendi katonai raktár parancsnoka Arajecsev tábornok öt esztendő óta töltényekkel fizette a bérkocsisát és felesége toalettszámláit, masamódját a lőszerraktárba szóló utalvánnyal elégitette ki.

A taskendi botrányból pár lett, amelyet száznál több tiszt ellen tettek folyamatba a legfőbb katonai bíróságnál. Itt tanuk többek között azt vallották, hogy a taskendi társaságban a generálisné ruháiról egészen nyíltan így beszéltek:

— A tábornoknének megint „tizezer töltényes” kalapja van!

Ami természetesen azt jelentette, hogy a generális tizezer töltényt utalt ki a masamódnak a kalapért. Ilyen esetben azután a masamód sietett a töltényeket értékesíteni.

A botrány óriási föltűnést keltett Oroszországban és hivatalos helyen igyekeztek is eltitkolni. Állítólag husz millió gyalogsági élesztöltés és kétszáz ezer tüzérségi lövedék „fizetődött” ki a taskendi raktárból. Így fest az orosz tisztikar. És egy igen előkelő katonai író azt állítja, hogy aminő a tisztikar — olyan az egész hadsereg.

Aradmegye román asszonyai a katonák családjaiért.

(A román nőegylet fölhívása. — Megindult a gyűjtés.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 12.

A jelen nehéz napokban, a midőn az ország összes népei a legteljesebb egyetértésben teljesítik a trón és haza iránti kötelességüket, az aradi románság vezetői szükségesnek tartják, hogy minden hazafias cselekedet teljes nyilvánosságra kerüljön. A harcba indult katonák otthonmaradt családtagjainak felségélyezésére az arad és vidéki román nőegylet is akcióba lépett, Aradmegye román asszonyaihoz az ide mellékelt felhívást intézte. Ugyanakkor gyűjtőleveket küldött szét Aradmegye összes román hölgyeihez, különösen a lelkészek nejeihez, hogy a legszélesebb körű gyűjtést indítsák meg. Ezeket a gyűjtőleveket Urbán Iván báró főispán is aláírta.

A gyűjtés eredményét a nőegylet annak idején a megyei központi bizottságnak fogja átszolgáltatni s az egylet a bizottságban Beles Vazulné elnöknő és Goldis László bizalmi férfit által van képviselve. Az egylet csak azt fogja kérni, hogy a segélyek kiosztásánál az általa indokoltan ajánlottak szintén figyelembe véssenek. Az egylet gyűjtőleveit már szétküldték és az aradi gyűjtőívén elsőnek Papp I. János aradi püspök neve szerepel 500 korona segélyvel. A gyűjtés eredményét időszakonként a „Romanul”-ban közlészik.

A román nőkhez intézett fölhívás a következő:

Aradmegye román asszonyaihoz!

A vitézek harcba indultak, hogy megvédjék a trónt, a hazát és nemzetünket. Sokaknak családja meg lett fosztva kenyérkeresőjétől és rövid idő alatt a rettenetes nyomor szélére jut. És a részvétet a szenvedőkért ki érezné meg gyorsabban és hatalmasabban, mint a román nő az ő érzékeny és keresztényi szeretettől telt lelkével? Érezzük az igazságot és jól tudjuk, hogy minden szó felesleges, hogy arra buzdítsunk, amit tőletek kérünk. Aradmegye román asszonyai, siessetek a szenvedők segítségére! E célból a megye román hölgyeihez gyűjtőleveket küldöttünk szét s elvárjuk mindenkinék adományát azokért, akik magukat valamennyiünk boldogságáért áldozzák fel. Aradmegye román asszonyai, látogassátok meg a harcban levők családait s nyujtsátok nekik segélyteket és vigasztalásokat meg őket. Töröljétek le a síróknak könyeit, ruházátok fel a ruhátlanokat, adjatok enni az éhezőknek, azoktól pedig, akiket isten kegyelme bőséggel ajándékozott meg, kérjétek el fölöslegüknek egy kicsiny részét és küldjétek azt el az arad- és vidéki román nőegylet pénztárosnőjéhez, Petran Aurélia urnához (Lázár Vilmos-utca 4.), hogy mi is innét segélyt nyujthassunk azoknak, akiket nem érhetett el a ti könyörületetek.

Az arad és vidéki román nőegylet nevében Beles Zsófia, elnöknő.

Hogyan készült Franciaország a háborúra?

— A német határ erődítményei. — A félig kész hároméves szolgálat. —
Anglia a semlegesség hamis papja. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 12.

A belgiumi események és a német-francia határon történt összeütközések szinte szóról-szóra igazolják Frobeniusz alezredes könyvének föltevéseit és jóvendőléseit. Az alábbiakban a könyvnek még egy fölöttébb érdekes fejezeteit ismertetjük: azt, a mely Franciaországnak a háborút megelőző készülődéseit és hadi állapotát ismerteti.

Franciaország eredetileg Angliának volt az ellensége, a mely a gyarmatpolitikában fölébe került, terjeszkedését elvágta, kényszerítette, hogy Egyiptomhoz való jogáról lemondjon. A keserűséget, a mely ennek nyomában járt, föl-váltotta

a revanche gondolata, a Németország ellen indítandó boszuhadjárat. A grande Nation-nak, a mely XIV. Lajos és I. Napoleon ideje alatt szokott ehhez az elnevezéshez, vég nélkül sértette a hűségét, hogy a kis német fejedelemségek a tartományok zárt egységei tömörülve fölébe kerültek. Elzász-Lotaringia elvesztése azért is fájt, mert a germán fajjal lakott tartományok lakossága legjobban megőrizte hadi erőit és azelőtt nemcsak a legénység javát, hanem a legkitűnőbb tábornokokat adta a francia hadseregnek.

Franciaország két irányban készült a németek elleni háborúra: megerősítette a Rajna-határ elvesztése által szabaddá lett határszéli tartományokat, és a tényleges csapatokat igyekezett a német hadseregét lehetőleg megközelítő fokra emelni.

A 250 kilométer hosszú német határt négy erős váróval gyűrűzték körül, amelynek két szárnyát a verdun-touli és az epinal-belforti várvonal alkotja. Ezeknek az a hivatásuk, hogy az előreláthatólag gyorsabban harorakész német hadsereget előnyomulásában föltartóztassa.

De számot vetettek azzal is, hogy a német csapatok a semlegesség megsértésével Belgiumon keresztül fognak nyomulni, vagy Svájcban át veszik útjukat, és e miatt ezen a határon is megjavították és lehetőleg ellentálló képessé tették az erődítményeket. Ilyesformán Franciaország a keleti határon mintegy ezer kilométernyi hosszban fölvértette magát az oly erődítményekkel, amelyeket egy Franciaország ellen vonuló hadviselő félnek mindenesetre számításba kellett vennie.

Mindezt, nem jelentéktelen pénzáldozattal csinálták meg a franciák. Nehezebben ment a másik feladat: hogy az egyke miatt apadó francia hadsereget a német hadsereg létszámának magasságába emeljék, miután ehhez már nem csupán pénz, hanem emberanyag is kellett. Az utóbbi nem állott Franciaországban olyan bőséggel, mint az anyagi erők. 1875-ben Franciaországnak 36·9 millió, Németországnak pedig 42·7 millió lakosa volt. Azóta Franciaország lakossága 7·6 százalékkal, azaz 39·7 millióra, Németországé pedig ötvennyolc per-centtel, azaz 67·5 millióra szaporodott. Emiatt a sorozásnál mindegyre több kevésbé alkalmas soroztak, leszállították a századok létszámát, csak hogy a keretek számát fenntartsák és a belső szolgálatra sorozottak közül sokat a csapatokhoz osztottak be.

Mikor mindez nem volt elég,

Franciaország behozta a három éves szolgálati időt,

hogy ezzel nagyobb számú legénységet és jobban kiképzett katonaságot kapjanak. Sajátságos módon ment ennek a törvénynek végrehajtása. Mikor az 1890-ben született, második évét szolgáló tényleges állományú legénység nem akart még egy évig zászló alatt maradni és ez a vonakodása az emlékezetes katona-zendülésben tört ki, elhatározták, hogy 1913. őszén azokat elbocsátják és helyettük egyszerre két ujonc-évfolyamot, az 1892-ben és az 1893-ban születetteket, egyszerre soroznak. Ennek fogva most két évfolyamot képez ki egy alig egy esztendeje szolgáló évfolyam, ami hihetetlen módon csökkenti a francia hadsereg harc-képességét. Az évfolyamok ilyen összetörődése csak 1915-ben és 1916-ban jutott volna teljesen rendbe, amikor a három éves szolgálat teljesen végre lett volna hajtva, s a franciáknak akkor mindenesetre kellemesebb lett volna az össze-csapás, amelyet a történelmi események előbbre toltak.

Azonban Franciaország az európai harcban gyarmati katonasága segítségére is számít.

Már 1870-ben az afrikai brutális vadságu csapatokat vitte Franciaország a poroszok ellen hadba. Azóta a francia gyarmatosító politikának nem volt az a célja, hogy kereskedelmet és kulturát terjesszen, hanem, hogy a fekete népeket fekete civilizációban meghagyva, belőlük francia katonaságot neveljen.

Ezidőszerint 28 zászlóalj szenegál-vadász van, a melyek számát növelni igyekeznek. Természetesen, ezeket a fekete csapatokat nem lehet egyszerre az európai éghajlat alá ültetni; ezért fokozatos kísérletet tettek, hogy ezeket Afrika északi partjaira telepítsék, hogy az itt állomásozó arab és európai csapatokat az európai harcra vigyék. Azonban lehet, hogy magukat a szenegali vadászokat is áthozzák, sőt egyéb gyarmatokból is kísérletet tesznek ezzel. Nem lenne csodálható, mondja Frobenius alezredes, ha a legközelebbi háborúban

a német csapatokkal madagaszkári, amami és kambodzsai be-szülöttek kerülnének szembe.

De bármennyire megnövekszik a francia sereg, — vagy a francia hadsereg — száma, a német francia határ sokkal keskenyebb, hogy amazok hadosztályai egyszerre át tudjanak rajta vonulni. Ilyen tömegek számára ki kell szélesíteni az atkélési vonalat — és e célra a franciák Belgiumra gondoltak. Természetesen ez a semlegesség megsértésével történhetett volna csak: azonban a franciák ezzel előre számot vetettek, abban a föltevésben, hogy a velük rokonszenvező Belgium nem fogja zokon venni a semlegesség megtörését, ha az a németekkel szemben történik.

Egy angol katonai eredetű könyv, Homer Lea könyve, amellyel Frobenius ezredes műve több ízben foglalkozik, a britek részéről szinte ösztönzi a franciákat erre a lépésre. „A semlegesség — írja — csak modern illúzió, a melynek nagy célokat nem lehet föláldozni.

Egy nemzet se sértett meg oly sokszor semleges területeket, mint Nagybrittánia:

egy nemzet sem tagadta meg annyiszor a semlegesség tiszteletének köteleességét, mint az an-

gol... Egyes államok ilyen semlegessége soha se volt akadály a nemzetek közötti háborúban és nem is lehet sohas az...”

A Franciaországnak adott, kétségtelenül mértékadó angol helyről jött tanácsot, Belgium semlegességének megtörését, Németország fogadta meg, s amint látható, fényes sikerrel. És jellemző, hogy e semlegesség megsértésének jog-címén ép Anglia üzent hadat Németországnak, az az állam, amely, amint Homer Lea írta, minden ország közül a legtöbbszor sértett meg semleges területeket.

Ötszáz fogoly szerb munkás keres foglalkozást.

(Az aradi vár rabjai. — Redl ezredes büntársa?)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 12.

A háborús világ Arad számára egy egészen új üdülőhelyet fedezett fel: az aradi állomást, illetőleg ennek vendéglőjét. Nap-nap után, különösen azonban az esti órákban csapatostól keresik fel az aradiak, a jobb társaság a restaurant terraszát, hogy onnan szemléljék a forgalmas életet, ismerősök keresztülvadását. Nem ritkán szenzációja van az éjszakai állomási életnek: ha a temesvári vonat egy-egy külön kocsiából szuronyos bakák szállnak ki a négy-szöget formálva egy csomó hadifoglyot vesznek közre: szökevény szerb hadkötelteseket, vagy az ellenséges állam feltartóztatott alattvalóit.

A napokban hajnalban nagyobb szenzációja is volt a fogolyszállításoknak. Egy csomó katonai fegyencet hoztak, akik közül egy különösen feltűnt. A darócuniformisos, leborotvált fegyencek közt volt egy csinos, angolbajuszos fiatalember — civilruhában, még pedig igen elegánsban, lakcipőben, csikos nadrágban, lüster zakóban. Hogy nem véletlenül került a gonosztevők társaságába, azt csak az mutatta hogy fején rajta volt a fegyenc sapka.

A nézdegélők közt, amint mondtuk, élénk feltűnést keltett ez a látvány, azonnal megindult a találgatás, hogy ki lehet az elegáns katonai fegyenc. Valaki rögtön meg is állapította:

— Ez a fiatalember csak elítélt katonatiszt lehet!

Ez a kombináció valószínűnek is látszott, de most már arra voltak kíváncsiak, ki lehetett az elítélt tiszt s mi volt a bűne?

Ma már azt is tudják Aradon: kitudt, hogy a civilruhás fegyenc tényleg elítélt tiszt volt s személye határozottan megérdemelte az érdeklődést. A század egyik legocsmányabb, de egyúttal legfantasztikusabb bűnyüvének egyik hőse ő, a Rédl afféré.

Mint még bizonyára emlékezetes, az áruló ezredes bűnének egyik részese egy dragonos hadnagy volt, az árulónak legbizalmasabb barátja, akihez különben egyebek mellett rokonai kötelek is fűttek. Az ezredes öngyilkossága után megindított szigorú vizsgálat súlyosan kompromittálta a hadnagyot, akit azután — amint most Aradon emlegetik — huszonhat évi fegyházra ítélte a hadbíróság. A hadnagy mostanáig egyik katonai fegyházban volt lakója, legutóbb azonban Aradra szállították át.

A várbeli „Strafanstalt” lakói az utóbbi időben különben is a feltartóztatottakkal erősen megszáporodtak, úgy, hogy az épületet egy eddig kaszárnyaként szolgáló szárnyal ki is kellett bővíteni. Hegedüs Ede alezredesnek, a ténylegesnek most érdekes terve van a szerbekkel kapcsolatban.

— Hallottam — mondotta munkatársunknak az alezredes — hogy a városban panaszkodnak amiatt, hogy nincs elég munkás. Nos, én bárkinek bocsájthatok munkást rendelkezésére. Ha kell pék, van, ha kell suszter, adek, napszámot, amennyi kell. Itt vannak ezek a szerbek, mindegyiknek meg van a mestersége. A hágai egyezmény értelmében ezek maguk kereshetik kenyerüket s én nem is gördíték ez elé akadályt. Van itt például egy pékmester, aki már arra kért, hogy engedjem dolgozni, mert otthon hat gyereke van s azt sem tudja, mit csinálnak azok. Tessék megírni, hogy ha kell munkás, van itt legalább ötszáz is.

Közlegényből lett vezérőrnagy.

Marenzi gróf ezredes és Infaterist Patkoló. — A hadielőléptetések érdekességei.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 12.

A háboru mindent felforgató ereje szüli a kivételes törvényt, a kivételes állapotot és a sok szomorúság mellett kivételesen örömet is okoz, meghozza a kivételes előléptetést a hadsereg tisztjeinek. Hadi állapotban lévő hadseregben be kell tölteni az összes parancsnoksági és vezető állásokat az előírt rangban lévő tisztekkel és elkezdve a szakaszparancsnokoktól fel a hadtestparancsnokig mindenki megkapja azt a rangot, amely őt a Vorschrift szerint megilleti a háboruban.

Már a mai lapunkban végösszegekben kimutattuk a soronkívül történt előléptetéseket és ismertettük a háziezrednél, valamint a lovasságnál történt avanzsmát is. A hivatalos lap ma érkezett száma megkezdi a kinevezések névszerinti felsorolását és ebből a sorból irunk meg még pótlólag néhány érdekes adatot.

A király kinevezte óvári Szeőke Bálint honvédhuzár századost, az aradi osztály parancsnokát őrnaggyá és ugyancsak őrnaggyá nevezte ki endródi Salac Ivánt, a lugosi 8. honvéd gyalogezred századosát.

Rendkívül érdekes a mostani kinevezettek között két testvérnek a legmagasabb katonai méltóságokba történt eljutása. Az egyik gyalogsági tábornok, a másik vezérőrnagy lett a hadi kinevezések folytán.

A király Tagliuoni és Talgatei gróf Marenzi Ferenc altábornagyot, Val-Oliola őrgrófját, Marenzföldt és Scheneck báróját gyalogsági tábornokká, Tagliuoni és Talgatei gróf Morenzi Gábort, Val-Oliolai őrgrófot, Marenzföldt és Scheneck báróját vezérőrnaggyá nevezte ki.

Mindkét tábornok olasz származású. Az idősebbik Ferenc gróf néhány évvel ezelőtt még ezredes és ezredparancsnok volt Győrött, a 26. gyalogezredben. Onnan lépett át a honvédséghez, csakhamar vezérőrnagy és a debreceni honvédkerület parancsnoka, majd altábornagy lett. Rendkívül nagytudású katona, aki mint ember is megállja a helyét. Győrött együtt szolgált Auffenberg Mór lovaggal, aki akkor dandárparancsnok volt és később hadügyminiszter lett. Auffenberg is humánus katona volt, azonban Marenzi gróf őt is tulszárnyalta.

A regruta kiképzés idején a dandárnok megparancsolta, hogy a bevonult ujoncok menzsiáját javítsák meg, a kenyéradagokat pótolják. Ez sablonos intézkedés, mert a kiképzés alatt erős munkát végző fiatal katona bizony alaposan megéhezik. A dandárnok azonban személyesen ellenőrizte az étkezést, ami nagy sor volt, mert a regruta kiképzés annyira az ezred, sőt a századok dolga, hogy abba felsőbb hatóság nem szokott beleavatkozni.

Marenzi gróf ezredes azonban túltett Aufenbergen. Minden vasárnapra bort adott a regrutáknak és annyira törődött a sorsukkal, hogy a következő jellemző esemény még most is szájra jár a győri garnizonban, a jószívű parancsnok mintaképének megrajzolására.

A 3-ik században volt egy Patkoló nevű cigányfiu, aki Érsekújvárról vonult be a világ legrosszabb lábával. Nem két, hanem ha lehetett volna, három ballábat adott volna neki a sors. Az őrmester és a többi altiszt a végletekig kizárták, sőt ütötték is a szerencsét-

lent. Az önkéntesabteilung a harmadik század mellett volt és az egyik bajtárs megsajnálta a szegény, nehézfejű cigányfiut, kit a láz gyötört a kiállott szenvedések miatt és azt ajánlotta neki, jelentse be az orvosnak, hogy beteg. Az őrmester azonban ezt nem engedte meg.

— *Menjen a spítálba,* — biztatta az önkéntes Patkolót, aki megroggyant térdekké vánszorgott az ujjoncszakaszban és csak a puskatus szavára szegte fel a földre horgasztott fejét.

Csakhogy a kórházba is az őrmester uron és az ezredorvos uron visz az ut és ez utóbbihoz hogy juthatott volna el Patkoló, ha a század apja, Oravetz őrmester ur nem engedi hozzá. Azonban az őrmester ur eszén túljártak az önkéntesek és kifőzték a haditervet Patkoló megmentésére. Másnap „Gelencksübung“ után amikor egy negyed órai szünet van, az egyik szilyóriumra hívta meg a kantinba a 3. század őrmesterét és ezalatt Patkoló vette a köpenyegét, rája a „brodsackot“, a „koldustarisznyát“, amint a katonahumor a kenyérzsákokat nevezi és minden előzetes engedély nélkül megindult a kaszárnya kijárata felé, hogy a kórházba menjen. A cél az volt, hogy a beteg fiu rendkívüli időben jelentkezék a kórházban felvételre. még pedig kíséző iratok nélkül. A katona kórházakban ugyanis ebéd után *Verpflegung* ellenében van a jelentkezés. Patkolót csak úgy lehetett rábírní erre a merész lépésre, hogy az egész önkéntesabteilung megígérte neki, hogy az őrmester ellen elmegy akár ezredraportra is.

Patkoló reggel csakugyan kívánszorgott a kaszárnyából, Alig megy száz lépést, szemben találja magát Marewzi gróf ezredessel, akinek feltűnt, az oldalfegyver nélkül, kenyérzsákkal baktató regruta.

— *Hová mégy és mi a neved* — kérdezte érdeklődéssel.

A megijedt cigány fiu szólni sem tudott és a beszédet is elfelejtette ezredese láttára, akiről csak azt tudta, hogy az őrmester ur Oravetznél és kapitány ur Komlenicnél is nagyobb ur.

Az ezredes parancsára azonban a Patkoló nyelve is megoldódik és bizony ez elmondotta, hogy ő spítálba akar menni mert beteg, de mert az őrmester nem engedte maródi vizitre, hát megszökött.

Az ezredes visszarendelte a fiut a kaszárnyába, elment vele személyélyesen a századhoz ahol olyan szenzációt keltett az ezredes és a cigány együttes érkezése, mint a monarchia hadüzenete Szerbiának.

Marenzy gróf nyomban hívatta Komlenie kapitányt, akit alaposan kitanított arra, hogy tudnia kellene mi történik a századnál. A beteg regruta ügyében megindult a vizsgálat, kintűnt, hogy embertelenül kizárták. A kórházba került, ahol meggyógyult, azonban jobb katonát ott sem tudtak belőle faragni. Az ezredes fülébe jutott az iz, hogy Patkoló öngyilkosságot fogadott ha vissza kellene mennie a 3. századhoz. Legjobb lett volna őt elereszteni haza, a kovács műhelyébe, de ezt nem engedi a törvény.

Marenzy gróf talált receptet, a szegény fiu életének a megédesítésére. A tiszti étkezde disznókat vásárolt és az ezredes Patkolót odakommandírozta — *kanásznak*. Mig ő volt a 26. sok

ezredese addig mindig volt az Offiziersmessének néhány darab disznója.

A hivatalos lap mai száma közli azt is, hogy a király bannerfeldi Obauer Rezső ezredes, vezérőrnaggyá léptette elő.

Obauer katonai karrierje Bosznia okupációjával kezdődik. A Komáromban állomásozó háziezredben a Vilmos bakáknál kezdte mint gyalogos.

Az apja Ausztriából Komáromba származott és őrmesteri rangban — nyugalomba ment katonai nyerges volt. A fia a boszniai háboruban önként állott be katonának. Az ezred több véres ütközetben vett részt és a szó szoros értelmében megtizedelve jött haza. Obauer a harc-téren zászlótartó altiszt lett igen rövidesen és a maglaji ütközetben személyes bátorságával mentette meg az ezred becsületét, a zászlót. Filipovics tábornok előterjesztésére, a bencések-nél négy gimnáziumot végzett fiatal embert a király hadnaggyá nevezte ki. Az ezred visszajött Komáromba és Obauer mindaddig mig ezredes nem lett a 12-nél szolgált. Az arképe mint hős zászlótartó, most is ott van minden legénység szobában. Bizonyára kevés vezérőrnagy mondhatja el magáról, hogy bakasorban kezdte.

Kis történetek

a nagy háboruból.

(Az aradi baka és a szerbek. — Az eltűnt persely.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 12.

Erősen folyik az aradi várban az ujoncok kiképzése. A tisztek oktatás közben természetesen sokat beszélnek a szerb és orosz hadseregről, amely ellen majd csapatainknak kell vonulni. Kell József dr. tartalékos hadnagy is buzgón oktatja a hadfiakat.

— *Tudjátok meg* — mondja keményen — *hogy a szerb hadsereg ronda banda; a katonáikon nincs bakancs, mezitláb járnak, civil kalap van a fejükön, éheznek, szenvednek és nincs olyan nap, hogy vagy ezren át ne szöknének hozzánk nagy nyomorúságukban.*

Az ujoncok élénken figyeltek és helyeseltek. A hadnagy tovább folytatta:

— *Nemsokára eljön az az idő, amikor szembe kell néznetek ezzel a csócselék sereggel.*

Ekkor előlépett a sorból egy aradi ifju, valamelyik kereskedő cég volt alkalmazottja, akit híres „spekuláns“nak ismertek társai.

— *Azt akarom mondani hadnagy ur, hogy talán fölösleges volna nekünk Szerbia ellen vonulni. Legjobb volna, ha megvárnánk, amig az összes katonái átazöknék hozzánk.*

Az utcai gázlámpák póznáin néhány nap óta megjelentek a szociáldemokrata párt perselyei, amelyekben a katonák itthonmaradt családtagjai számára gyűjtenek. Tegnap az egyik persely eltűnt, s az oszlopon maradt bádog lapra ezt írta a tolvaj:

A perselyt elvitte egy tartalékos itthon maradt fia.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Neuman Dánielné báróné halála.

(Az aradi jótékony intézmények gyásza.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 12.

A Neuman-palota első emeleti lakásának egyik termében felravatalozva pihen már végvári Neuman Dánielné báróné, született Fürst Mária, a legnemesebb szívű uriaszony. A ravatal körül a megtört, szomorú család fájdalmasan siratja az elhunytat, akinek halála mélyeséges gyászt borított Arad egész társadalmára. Neuman báróné halálával nemcsak a rokon családot érte kifejezhetetlen veszteség, a gyász túlnőtt a rokoni kereteken, hiszen azt a megmáshatatlant tény, hogy a báróné nincs többé az élők között, a pótolhatatlan veszteség szorongó érzetével nemcsak a rokonok érzik meg, hanem megérzi mindenki, megérzik elsősorban azok, akiknek örömeik helyett szenvedéseket juttatott osztályrészül az élet; a szegények, akiknek mindenkor jószívű támogatója, gyámoltója volt a fenekelt szellemű, jóságos uriaszony.

Neuman Dánielné báróné halála nem érte váratlanul Arad társadalmát. Hosszu és fájdalmas betegség után váltotta meg testi szenvedéseitől a halál, mégis a megdöbbenés, lesújtó hatása keletkezett mindenütt a gyászír nyomában. A gyászoló családot tömegesen keresik fel részvétnyilatkozattal, levelek, táviratok özöne érkezik s bár a mai rendkívüli postai viszonyok miatt a halálhír még el sem juthatott mindenohová, már most megállapítható, hogy impozáns módon nyilvánul meg a részvét, amelyből különösen kiveszi részét az aradi izraelita jótékony nőegylet, amelynek megalapítása, felvirágoztatása az elhunyt érdeme volt, hisz szinte életcéljául tekintette azt, hogy minél szélesebb körben, minél hathatósabban fejthesse ki nemes tevékenységét a jótékony egyesület.

Az elhunyt báróné temetése holnap délután öt órakor lesz. A Neuman palota tágas udvarán állítják fel a diszes ravatalt, de előrelátható, hogy az udvar nem tudja majd befogadni mindazokat, akik végső kegyeletük lerovására el akarnak jönni a felejthetetlen halott temetésére. A Neuman családnak Bécsben, Budapesten s az ország többi részeiben lakó kiterjedt előkelő rokonsága aligha vehet részt a temetésen, mert a rossz közlekedési viszonyok lehetetlenné teszik, hogy a temetés idejére Aradra érkezzenek.

A gyászbaborult család a következő gyászjelentést adta ki:

Végvári Neuman Dániel báró mint férj, szamosujvár-némethi dr. Dániel Tibor báróné született végvári Neuman Margit báróné és végvári Neuman Károly dr. báró, mint gyermekei; szamosujvár-némethi Dániel Tibor dr. báró, veje, Dániel Marietta báróné és ifj. Dániel Tibor báró, unokái, Fürst Ödön testvére, Fürst Ödönné, sógornője, id. végvári Neuman Adolf báró és ifj. Neuman Adolf báró a maguk és összes rokonságuk nevében kifejezhetetlen mélyeséges fájdalommal jelentik, hogy a legszeretőbb hitves, legönfeláldozóbb anyja és legjobb rokon, a jótékony és emberszeretet védangyala, végvári Neuman Dánielné báróné, született Fürst Mária folyó hó 12-én éjjel, 61 éves korában, zavartalan boldogságban lefolyt házasságának 39 ik évében örökébe költözött. Drága halottunkat f. hó 13-án délután 5 órakor családi házából kísérik örök nyugalma helyére. Legyen áldott, előttünk örökké szent emléke.

Gyászjelentést adott ki még az izraelita jótékony nőegylet, amelynek elnöknője, s az

Első Aradi Betegsegélyző és Temetkezési Egylet, valamint az Aradi Izraelita Kiházasító Egylet, amelynek tiszteletbeli tagja volt a pártatlan szívjóságú, emberbaráti szeretettől áthatott, nemeslelkű urnő.

Az izraelita jótékony nőegylet és izraelita népkönyha gyászjelentésében meghatározott szavakkal így emlékeznek meg elhunyt jótévőjéről:

— Szíve telve volt egyesületünk magaslatos céljai iránti lelkesedéssel, lelke rajongással csüggött intézményeinken, melyeket nagy részben az Ő végtelen szívjóságának és akadályokat nem ismerő akaraterjének köszönhetünk. Munkássága mély nyomokat hagy egyesületünk történetében! Felejthetetlen működése intézményeink jövődjébe messze be fog világítani! Áldás emlékére!

Neuman Dánielné bárónának egymillió koronát meghaladó magánvagyonát. Ez a vagyon készpénzen kívül legnagyobb részt értékpapirokból, pénzügyi részvényekből áll. Ingatlan vagyont nem maradt hátra. Az elhunyt báróné nem hagyott hátra végrendeletet. Áprilisban történt megbetegedéseig a legjobb egészségben levő, életerős asszony volt Neuman báróné, akitől a végrendelet gondja távol állt. Betegsége óta pedig nem volt olyan állapotban, hogy végrendeletre lehetett volna gondolni és így a báróné végső akaratának nyilvánítása nélkül hunyt el. Vagyonát természetesen gyermekei öröklék, akiket rajongásig szeretett.

Az aradi izraelita nőegylet és népkönyha választmányának tagjait Éles Arminné alelnöknek ez uton kéri fel, hogy megboldogult elnökük végvári Neuman Fürst Mária báróné elhalálozása alkalmából a gyászoló családnál kifejezendő részvét tolmácsolása céljából tisztelegő küldöttségben részt venni szíveskedjék. A gyülekezés: Szabó Albertné lakásán lesz. Egyben felkéri a két intézmény valamennyi tagját, hogy a csütörtök délután tartandó végtisztességtételnél megjelenni szíveskedjenek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Nordisk dráma az Apollóban. (A negyedik asszony.) Régen került vetítésre Nordisk film, mert a régebbi képeket az Apolló már mind bemutatta, az újabb sorozat pedig csak most jelent meg. A szállítás nehézségei miatt az Apolló már előre biztosította magának az új sorozat filmjeit, amelyeket így még a fővárosi színházakat is megelőzve, Aradon az Apollóban kerülnek bemutatásra. Csütörtökön tartja az Apolló az új Nordisk ciklus első számának premierjét. „A negyedik asszony” a Nordisk-sláger címe s a kép valóságos remeke a modern filmtechnikának. A főszerepet Carl Alstrup, az elegáns, széparcu dán színész játssza, akit Psilander riválisának mondanak. A csütörtöki új műsorhoz tartozik egy egyszerű amerikai dráma és több rövidebb lélegzetű kép is, amelyek szintén slágerszámba vehetők. 3

* Az élet hazugságai. (Szenzációs dráma. Payland-errel az Urániában.) A nagy Psilander ismét megjelenik közöttünk, hogy nagy művészetét ragyogtassa egy gyönyörű drámában. Ennek a drámának főszerepe Psilander egyik legjobb alakítása. Egy orvos szerepét adja, ki minden erejével, minden lelkesedésével hivatásának él és legszintebb hivatását gyakorolni akar sem mulasztja el, melyor életének nagy drámája előtt áll. Mikor menyasszonyát kellene elköszínie, egy szegény beteg gyermek megmentésére siet és annak agya mellett tölti idejét, míg künn az életben őt megölelik, megcsalja az, akit legjobban szeret. Miatta párbajra hívja legjobban barátját és megsebesíti azt, bár ez a sebb jobban fáj önmagának. 5

* A katonazene szombattól kezdve az Urániában játszik. A szombati előadás, tiszta jóvedelme a bevonultak családtagjainak jut. 5

Orosz autós bombavető üldözése.

(Német katonák harca a kémekkel.)

Távíratilag tudósítás.

Berlin, augusztus 12.

A „Leipziger Neueste Nachrichten” írja: Augusztus 4-én, csütörtökön este fél kilenc óra felé Lipcsében a Lothringen Strasse felől a Delitzscher-Strassen keresztül a Görlicher-Strasse felé egy feketére lakkozott autó robogott a leggyorsabb tempóban. A kocsilámpa csak elől égett, az autó számát nem lehetett látni. A kocsiiban két ember ült, ezeket azonban az autó vezetője a Görlicher-Strasse végén letette. Azután ismét gyors iramban száguldott az autó a Delitzscher- és Lotringer Strasse keresztezéséig, ahol azonban a nagyszámu közönség, mely közben az uton összegyülekezett és figyelmessé lett a gyanus autóra, feltartóztatva. Hat huszár, egy tiszt vezetésével lefoglalta az autót, a sofőrt elfogták és elővezették. Mialatt ez történt, száguldva közeledett két autó. A hátsó autóban egy altiszt ült két katonával, üldöztek az első autót, amelyet azonban nem sikerült elérni, mert annak már nagy utelőnye volt. A Delitzscher-Strassen az üldöző katonai automobil két fiatalembert ültetett a kocsiá, akik jól ismerték az utakat és így hosszabb keresgélés után sikerült végre a gyanus automobil nyomát egészen Zeihenig követni.

Amikor az üldözők a léghajócsarnok közelébe értek, közben még egy incidens történt. Elfogtak egy kerékpárost, aki az autó közeledésére a termőföldekre menekült. Rászögezték a browninggal felszerelték, hogy adja meg magát, amit a férfi, belátva az ellenállás hiábavalóságát, meg is tett. A megmozgatásnál két revolvert találtak nála, egy bombát és egy ugynevezett löportartót. A kémeket, mert nyilvánvalóan az volt, megkötötték és az autóba vitték. Azután a leggyorsabb tempóval folytatták az utat. Mikor Odolvitz közelébe értek, az üldözött automobil hirtelen megállt az uton, a négy utas és a sofőr kiugrottak és szalmakazalok mögé menekültek, ahonnan többször üldözőikre lőttek. A lövések szerencsére senkit sem találtak, mert az üldözők hirtelen a földre vetették magukat. Azután viszonyozták a lövéseket és az altiszt egy jól irányzott lövéssel ártalmatlanná tette az egyik menekültöt. Mint később kiderült, a lövés hónalján érte és rögtön megölte. Egy másik lövés combon talált egy másik menekültöt úgy, hogy ez is harcoképtelenné lett. A kis üldöző csapat most felugrott és a gazfickókra rohant. Viaskodásra került a sor, de végül sikerült a még sértetlen két kém, akik női ruhába voltak öltözve, valamint a sofőrt elnyomni és megkötözni. A kémeket a holttesttel és sebesülten együtt az autóba vitték az ott heverő megkötözött másik kém mellé.

A kémek autójában a katonák tizenhét darab ökölnagyságu, hegyesvégű, hajtásra kész bombát találtak, továbbá huszonöt puskaporos dobozt és körülbelül ötvenezer márkát francia arany és ezüstpénzben.

A pénz leolmozott zsákokba volt kötözve. A katonák zsákmányukkal a léghajócsarnokhoz tértek vissza, ott lerakták és megmozdították a kémeket. Kiderült, hogy a női ruhák alatt orosz egyenruhákat hordtak.

Német diadalok szárazon, levegőben és tengeren

— Megverték a francia hadsereg elitjét. — Három tengeren harcol német flotta. — Hadi léghajók csatája. — Olaszország szemet ad német páncélosoknak. — Szerbiára orosz fővezért parancsolnak. — Albán bandák betörése Szerbiában. —

Távíráti tudósítás.

Budapest—Bécs, augusztus 12.

A munkapárti körben tegnap este Tisza István gróf nevezetes spontán nyilatkozatot tett, mely szerint magánértései szerint eddig csak egy döntő esemény történt harctereinken: tudniillik a Mühlhauseni német győzelem. A többi eddigi összeütközések csak előretolt csapatok összeütközései. Már pedig a ki a döntőben győz, azé a győzelem.

Hadseregünket olyan lelkes, biztos, nyugodt és offenzív szellem hatja át, hogy mikor az offenzíva megkezdődik, melynek idejét nem tudom és nem is tudhatom, lehet egy nap, lehet tíz nap, akkor ez erőteljes és határozott lesz.

Ezt az értesülést Bécsben szerezte Tisza, aki aztán megindultan elmondta, hogy mikor Bécsből automobilon Budapeste ment, egész útja az összes községekben valóságos ünneplés volt. Oly községekben, hol alig lehetett férfi embert látni, az asszonyok és leányok jöttek eléje és valóságos viarágósót zudítottak reája.

Ujabb előnyomulás Orosz-Lengyelországban.

Budapest: (Hivatalos jelentés: délután 2 óra 30 perc.) Az északi harcterről jelentik: Csapatunk Orosz-Lengyelországban Jedrzejow-ig folytatták előnyomulásukat. Jedrzejow a bécs-varsói vasut mentén fekszik, Krakótól, mintegy hetven kilométernyi távolságra északkeleti irányban.

Körülbelül hétszáz orosz katonaszökevényt Linzbe, Salzburgba és Bruckba internáltak.

Jellemző csapatunk szellemére az a beérkezett jelentés, amely szerint egy fogságba került huszár az elfogatást követő napon egy kozák lovon megszökött és bevonult osztályához.

Bécs: A Corr Rundschau jelentése szerint orosz hadügyminisztérium közlése szerint hétszáz ezer katona feküdt a háboru előtt kórházakban. Köztük harmincezer tiszt.

Bécs: Konstantinápolyi jelentések szerint az orosz Kaukázusban forradalom tört ki.

Bécs: Galíciai zionisták kiáltványban felhívják a galíciai zsidó ifjakat, hogy lépjenek be önként az osztrák-magyar hadseregbe.

Orosz tábornok vezesse a szerbeket?

(Szerbia haditervei).

Bécs: A szerb hadvezetőség nagyobb csapatteket küldött az albán határ felé, mert albániai mohamedán bandák törtek be szerb területre.

Bukarest. Nisből jelentők: A szerbiai orosz követség vezetője az orosz kormány üzenetével jelentkezett Pasicnál és tudomására

hozta, hogy kormánya feltétlenül megkívánja, hogy

a szerb hadsereg fővezérletét az orosz hadsereg egyik tábornokára bizzák.

Pasic miniszterelnök kijelentette, hogy Szerbia természetesen minden pontját betartja az Oroszországgal kötött megállapodásnak, így tehát semmi akadálya sincs annak sem, hogy ennek a kívánságnak eleget tegyen, sőt Szerbia mindenkor halálával eltelve fog visszaemlékezni arra, hogy a fővezérletre Oroszország egy tábornoka vállalkozik.

Bukarestből jelentik: Nisből naponként indulnak katonavonatok, amelyek a Dunamenti helységekbe szállítják a legénységet. A külföldi attachék véleménye szerint Szerbia a Duna mentén komoly ellentállást szándékozik a monarchia hadseregével szemben kifejtetni.

Más vélemény szerint a hadvezetőség úgy tervezi, hogy a monarchia csapatait a Jagodina-Cuprie-Kragujevac vonalig engedi előrehatolni és ott offenzívába menne át. Azt hiszik ugyanis, hogy addigra teljesen rendben lesz a szerb hadsereg és az addig esetleg megérkezett orosz segítséggel megerősödve, visszavonulásra készítik seregüket. Ez esetben az üldözés sokkal gyorsabb tempóban mehetne — szerintük — végbe, semhogy a Dunán az átkeléshez szükséges hidakat megépíthessék. Szerbiából érkezettek szerint a duuai vonalon eddig összesen körülbelül 100000 katona van összpontosítva.

Mühlhausennél a legjobb francia katonákat verték meg.

Berlin: Wolf-ügynökség jelenti: A Mühlhauseni győzelem jelentősége a harcolók száma dolgában a wörthi csatához hasonlítható és azért fontos, mert

a megvert VII. francia hadtestben a franciák hadseregének elitjét látta eddig.

Az egész berlini sajtó lelkesedéssel ünnepli ezt a győzelmet, mint a végleges siker biztos zálogát.

Basel: A németek Maasmünsternél összeütköztek egy francia csapattal. A németek tizenegy ágyut és százharminckét lovat elvettek a franciáktól, akik visszavonultak.

Milánó: Svájci értesülések szerint Oroszországnak az az elhatározása, hogy egy hadtestet visz a német-francia harcra. (?)

Francia hadüzenet a monarchiának.

Bécs: Franciaország hadüzenete a monarchia ellen küszöbön áll.

Oroszország Románia ellen?

Ruscsuk: A látóhatáron orosz hadihajók tűnnek fel. Itt az hirlik, hogy Oroszország Romániának elfoglalt álláspontja miatt ultimátumot fog küldeni (?)

Háboru a levegőben.

(Bombavető aeroplánok. — Zeppelinek a harcban).

Frankfurtból jelentik: A legutolsó vonat, mely Hamburgból Frankfurtba ment, több ízben is nagy veszedelembe forgott. Giessenben a vonat kénytelen volt hosszabb ideig vesztegelni. A pályaudvaron alig egy-két lámpa égett, a többi mind eloltották. Egyszerre csak kiadták a parancsot, hogy

a még égő lámpákat is el kell oltani és az ablakokat be kell zárni.

Okot erre az szolgáltatott, hogy egy ellenséges repülőgép lebegett Giessen fölött. Jó időbe telt, míg a vonat utját folytathatta. Neuheimben és Friedbergben el is voltak sötétítve a pályaudvarok. Amikor a vonat már közel volt Frankfurthoz, előbb egyes lövéseket, azután gyorstűzelést hallottak. Itt is kiadták a jelszót: Az összes lámpákat kioltani és az ablakokat bezárni, úgy látszik, hogy ugyanaz a repülőgép, melyet Giessenben láttak, Frankfurtban is megjelent a főpályaudvaron. Megint hevesebb volt a tüzelés. A vágányokon, a jelzőhidakon és a csarnokban katonák állottak, akik tüzeltek a repülőgépre. A pályaudvar előtt óriási ember-tömeg feszült érdeklődéssel nézte a történetet. A repülőgépet nem sikerült lelőni.

Frankfurt augusztus 11. A Frankfurter Zeitung jelenti: Luneville fölött Franciaországban

egy német repülőgép jelent meg, mely bombákat dobott le. A bombák 15 embert megöltek és nagyon nagy anyagi kárt okoztak.

Berlin, augusztus 12. A Berliner Tagblatt a katonai hatóság jóváhagyásával a Kölnische Volkszeitung egy jelentését közli, amely elmondja, hogy a „Zeppelin VI” léghajó a lüttichi ütközetnél élénk részt vett. A léghajóról 600 méter magasságban egy bombát vetettek, amely azonban esütörtököt mondott. Erre a léghajó 300 méterrel lejjebb szállt és 12 bombát vetett. Valamennyi fölrobbant és a várost több helyen fölgyújtotta.

Essen, augusztus 11. Az esseni rendőrfőnök a következő figyelmeztetést bocsátotta ki:

„A Krupp-művek védelme céljából az igazgatósági főépület tornyán elhelyezett és a légi járművek ellen szolgáló ágyuk katonai hatóság alá helyezett és lövésre készen állanak, hogy előforduló esetben az ellenséges léghajókat és repülőgépeket célba vegyék. A lövés kezdete előtt a gyár gőzsűrénái rövid egymásutánban tiszta fűtőt hallatnak. Figyelmeztetem a közönséget, hogy erre a jelzésre, saját védelme szempontjából, a lehulló robbanó anyagok és lövegek elől, a lehető leggyorsabban, a legközelebbi fedezet alá (házak, csarnokok, műhelyek, stb.) meneküljön és addig tartózkodjék ott, amíg a gyárakban szokásos hosszantartó sipjelzés (aminő a munkaidő kezdetét és végét szokta jelezni) tudtul nem adja a tüzelés befejezését.”

Essen: A Ruhr folyó partján levő Mühlheimben egy német gépfegyverosztály tüzelte egy francia kétfedelű repülőgépre és leszállásra kényszerítette.

Milánó: Párisból érkezett jelentések sze-

rint a belga kormány engedélyt adott arra, hogy a francia hadsereg aeroplánjai és léghajók

Győztesen harcol a német flotta.

— Birmanno kapitány hőstette. — A Goeben harcai. —

Berlin, augusztus 12. Wolf ügynökség jelenté: Hadi flottánk tevékenységéről azt az értesülést szereztük, hogy

hajóink mind a három tengeren és pedig az Északi, Keleti és Földközi tengeren folytatják operálásukat,

és egyes részeken a hadi műveleteket az ellenséges partokig kiterjesztették. Libau kikötő bombázásában az Augsburg nevű cirkáló kivül a Magdeburg nevű cirkáló is részt vett. Libau bombázása nagy rémületet keltett, és ennek eredménye Hangó kikötőnek az oroszok által történt önkéntes elpusztítása.

A Földközi tengeren cirkáló flottánk az algéri partokban nagy sikert ért el Philippeville és Bona megerősített francia gyarmati kikötők bombázásával és sikeresen megzavarták a francia csapatszállításokat.

A Königin Louise német hajónak, illetve rettenthetetlen parancsnokának, Birmanno kapitánynak hőstette az angolok körében nagy aggodalmat keltett.

Néhány cirkálónk a Földközi tengeren egyedül kénytelen operálni és így nagyon meg van nehezítve munkájuk. Mégis a Dresden nevű cirkálóknak sikerült a Cunard tengerhajózási társaság Maurentania nevű gőzöst egész Halifaxig visszakergetni. Az Északi tengeren előnyomuló flottánk ellenséges hajókkal nem találkozott.

Milánó, augusztus 12. Fiuméből jelentik, hogy az „Adria” hajózársaság Cardiffból visszatért Zichy gőzösnének tisztjei maltai értesítések alapján olyan híreket hoznak, amelyek valószínűvé teszik a vasárnapi híradásokat a „Warrior” nevű angol hadihajó elsüllyedéséről. A Zichy gőzös két napig tartózkodott Maltában és itt arról értesült, hogy Malta közelben angol hajók megütköztek a „Goeben” német cirkálóval, amely vitézül védekezett. Miután a német cirkáló az angol hajóban kárt okozott elmenekült. Valószínűnek tartják, hogy a Warrior a szenvedett sérülés következtében elsüllyedt. A Zichy gőzös 5-én Maltától négy mérföldre találkozott a „Buldogg” nevű angol torpedóuzóval, amely felszólította Zichyt, hogy kövesse. A gőzös és a torpedóuzó Paia San Paolóban vetettek horgonyt, innen Marsa Mus

jói minden korlátozás nélkül szabadon manőverezhessenek Belgium egész területe fölött.

cettába mentek, ahol az osztrák-magyar konzul erélyes fellépésére szabadon bocsátották a Zichyt.

Berlinből jelentik: A Goeben és Nessland páncélosok Messzinában szemet vettek föl. Angol hajók felügyeltek távolról a kikötőre, de a két német hadihajó ennek ellenére baj nélkül kifutott a nyílt tengerre.

Róma, augusztus 12. A „Daily Mail” párisi kiadása tiencsini táviratot közöl, amely szerint egy japáni radiotelegram azt jelenti, hogy az „Askold” orosz cirkáló Wejhájvá szűlességében megtámadta az „Emden” nevű német cirkálót.

Az ütközet azzal végsődőtt, hogy mind a két hajó elsüllyedt.

Róma, augusztus 11. A Tribuna egy távirata szerint az Adria keleti partja felől ágyuzást hallanak. Allítólag angol torpedók vettek egy osztrák-magyar cirkálóhajót üldözőbe. Ugy látszik, hogy Lisa és Sebenico felé már voltak kisebb összeütközések. Egy olasz vitorlás kapitánya, aki hajójával most érkezett Dalmáciából, azt beszéli, hogy egy osztrák-magyar flottát látott Anconából Ortona felé haladni. Egy másik olasz személyszállító kapitánya azt jelentette, hogy Bari közelében találkozott egy cirkálóhajóval, amely lobogó nélkül és kioltott lámpákkal hajózott észak felé.

Newyorkból jelentik: (Rómán át érkezett.) Maban admirális, a híres tengerészeti író, akinek haditengerészeti körökben Európában is igen nagy a tekintélye, egy lapban nyilatkozott, hogy az ő meggyőződése szerint Anglia a lehető legrövidebb idő alatt fogja megtámadni a német flottát, vagy pedig blokádot alá fogja venni Németország nyugati kikötőit és az Elba és Weser folyón át irányuló tengeri kereskedelmi forgalmát teljesen megakasztja. Az angol flottára nézve lehetetlenség, hogy az Északi tengeren és a Balti tengeren egyidejűleg viseljen háborút, mert a németek a kiel csatornán át nagyon könnyen mozoghatnak és ugyanazzal a hajórajjal az angolok 2 flottáját tarthatnák sakkban. Az angolokra nézve különben is csak az Északi-tenger fontos és ott könnyebben meg is akaszthatják a kereskedelmi forgalmat.

LEGUJABB

Törökország harcra kész. — Franciák német hadifogságban.

Budapest: (Távirada. Cenzurálva.) Konstantinápolyból jelentik: A szultán a hadsereghez proklamációt intézett, amelyben kijelenti, hogy

a török hadsereg első szükséglete a mozgósítás által fedezve van,

tehát elrendeli, hogy az idősebb korosztályú bevonultakat szabadságolják a mezői munkák elvégzésére. A szultán kijelenti, hogy a békét akarja, de ha szükséges: fegyverrel is megvédi a birsdalom érdekeit.

Bécs: Az egyetemen ma elhatározták, hogy az egyetemi épületeket kórházzá alakítják át a sebesültek részére. Az egyetemi ifjak

sorozása ma vette kezdetét. A besorozott ifjuság mint

egyetemi légói

vesz részt a háboruban az orosz határon.

Berlin: Német tenger alatt járó hadi nadszadok egészen a Shetland szigetekig értek el (angol birtok északi Skócia fölött.)

Berlin: A mühlhauseni győzelmes ütközetben 10 francia tisztet, 513 embert, négy ágyut, számos kocsit és municiórakományt kerített hatalmába a német sereg. Lagardere mellett ezer francia került német hadifogságba.

Berlin: Dor es Salaamot (Német-Kelet-afrika fontos kikötőjét, amely Zanzibártól délre fekszik) angol hadihajók megtámadták és az ottani szikratávirótornyot elpusztították.

Bécs: Marseillesben nagy néptömeg támadta meg a német konzult, aki elmenekült. A konzult egy hozzádobott palack megsebesítette.

Szófia: A sobranjét augusztus huszonkilencig elnapolták.

Egyharmad fizetés a hadbavonult tisztviselőknek.

(A minisztériumok rendelkezései.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 12.

A hadiállapot és a mozgósítás következtében az állami hivatalokban is nagy tisztviselőhiány állt be. Mindenfelől bevonultak a fogalmazók, segédfogalmazók, mérnökök, irodatisztek, adóhivatalnokok és megcsappant a munka az egyes ügyosztályokban. Az állami hivatalok vezetőinek azonban nem csupán az ad gondot, hogy kevés tisztviselőjükkel miként végzik el a hivatal teendőit, hanem rengeteg kimutatás, lajstrom, elő- és fölterjesztés készül a hadbavonult tisztviselőkről a fizetési viszonyok rendezése tárgyában is.

Ezekből az intézkedésekből egy és más kiszivárgott már a közönség közé is. Ma, amikor mindenféle elferdített híresztelés rohamosan terjed, nem is csodálatos, hogy már arról beszéltek széltében-hosszában, hogy az állami tisztviselők csak egyharmad fizetést kaptak. Aki csak halványan is fogalommal bír a magyar államkincstár pénzügyi helyzetéről, az egy pillanatig sem hihette el ezt az abszurd híresztelést, mert hiszen tudni való, hogy még az anyagilag lezüllött balkáni államokban is csak a háboru negyedik-ötödik hónapjában támadtak bajok az államtisztviselők fizetése körül. A hadiszolgálatba lépett állami tisztviselők fizetésénél azonban csakugyan vannak nagyobb változások, amit a szolgálati szabályzatoknak ilyen esetre vonatkozó rendelkezései írnak elő. Amint illetékes helyen értesültünk az állami tisztviselők fizetésével a következő változások történtek:

— Azok a tisztviselők, akik a hadseregben a legénységi állományba tartoznak és mint ilyenek teljesítenek szolgálatot a mozgósítási parancsra bevonulva: továbbra is teljesen megkapják fizetésüket, illetve családjuk megkapja azt. A havidíjasok — tehát tartalékos és népfelkelő tisztekként szolgáló állami tisztviselőknél azonban már változás van. A minisztérium rendelkezés értelmében 2400 koronánál kisebb jövedelme a hadiszolgálatra tisztviselői minőségben behívott állami tisztviselőnek nem lehet. Ha tehát a katonasághoz bevonult állami tisztviselő zászlósi, vagy hadnagyi gázsiiban nem kapja ezt a 2400 koronát, akkor a különbözetet az állam az illetékes minisztérium tárcája terhére fizeti ki. Fizetésükből tehát az ilyen tisztviselők csak annyit kapnak, amennyi a tartalékos tisztviselő gázsinak 2400 koronára kiegészítéséhez kell. Ez a kisebb fizetésű tisztviselőkre és a nőtlenekekre vonatkozik. A magasabb fizetési osztályokban levő női tisztviselők azonkívül, hogy a 2400 koronás minimumot kapják, állami fizetésük egyharmadát is élvezik családjuk részére. Például egy négyezer korona állami fizetést húzó női tisztviselő, aki tartalékos hadnagynak vonult be, saját kezéhez 2400 koronát kap, azonkívül a családjának a polgári fizetés egy harmadát: 1300 koronát. Lakbérét, családi pótlékát minden bevonult tisztviselő megkapja.

— Az itt elmondott intézkedések még csak szeptember elsején lépnek életbe, mert a pénzügyminisztérium alá tartozó tisztviselők kivételével a többiek augusztus elsején rendszeresen megkapták polgári fizetésüket is. A pénzügyi tisztviselőket azonban Aradon már ebben a hónapban is háborus illetményekkel fizették és ezekből a fizetésekből támadhatott az a hír, hogy csak harmad fizetést ad az állam.

Az állami tisztviselők különben remélik, hogy ezuttal is, mint 1912-ben a kormány kiadja és időről időre meghosszabbítja azt a rendelkezést, hogy a bevonult tisztviselők teljes fizetésüket megkapják.

H I R E K.

Hogyan közlik veszteségeinket?

— Csak hivatalos kimutatást szabad adni. —

Távirati tudósítás.

Budapest, augusztus 12.

A Bud. Tud. jelenti: A hadügyminisztérium gondoskodott arról, hogy az ütközetekben szenvedett veszteségekről, a csapatoktól érkező jelentések (veszteségkimutatások) és az egészségügyi intézetek részéről a közös központi tudakozódó irodához intézett közlések (hírek sebesültekről és betegekről) lehető gyorsan és hiteles módon tétessenek közzé.

Hogy sajtóhibából eredhető nyugtalankodás lehetőleg kizárassék: ezen közlések utánnyomása tilos, ellenben lehetővé fogják tenni egy hírlapvállalatoknak, mint egyes személyeknek is, hogy ezen közleményeket az általuk kívánt számban a bécsi császári királyi udvari és állami nyomdától önköltségen beszerezhessék.

Az az általános közérdek, hogy a veszteségkimutatások és a sebesültekről és betegekről szóló hírek gyorsan tétessenek közzé, kizárja ezen közléseknek több nyelvre való fordítását. Minden ilyen fordítás különben is újabb szedést igényelne, ami újabb hibák forrásul szolgálhatna. Hogy azonban a zászló alatt levő katonák azon hozzátartozói, akik a német nyelvet nem bírják, a jegyzékeket megérthessék: a táblázatos kimutatás fejezete a német, magyar és horvát nyelveken kívül cseh, lengyel, rutén, szerb, román, szlovén és olasz nyelvű is lesz.

A hadügyminisztérium a lakosságnak különösen a művelt osztályoknak jóérzésére apellál, hogy polgártársait szükség esetén a jegyzékek megértésében minden erejükkel támogassák.

— Az Aradi Közlöny a háborus napok rendkívüli körülményei között példányai számát szigorúan a szükséges mennyiségre szállította le és első sorban arra szorítkozik, hogy előfizetőit ellássa lappal. Miután így elárúsítói forgalomba csak korlátozott számban kerül az Aradi Közlöny, tanácsolható, hogy mindazok, akik az izgalmas eseményekről híven és kimerítően az Aradi Közlönyből óhajtanak tájékozást szerezni, lépjenek mielőbb az előfizetők sorába.

— Tisza nyílt elégtételadó levele Vajda Sándorhoz. Budapestről jelentik: Tisza nyílt levelet intézett Vajda Sándorhoz az Adeverulban megjelent nyilatkozata után és elégtételt ad neki azért, mert Gerovskihoz intézett levelében pánszláv agitációval kapcsolatos intimitást vélt kiolvasni, amely kemény vád emelésére indította. Örül, hogy ez a vád alaptalannak bizonyult és kifejezi sajnálkozását emiatt. A román népnek most meg kell mutatni, hogy a magyarsággal tart-e, vagy a pánszláv kolosszus karjaiba veti magát. A hűség minden aktusa gránitköve egy szebb jövőnek.

— Apponyi Albert gróf hadiszolgálatban. Budapestről jelentik: Apponyi Albert gróf a tegnapi nap folyamán felkereste Hazai Samu báró honvédelmi minisztert és felajánlotta neki a honvédelem érdekében személyes szolgálatait, egyúttal közölte Apponyi a honvédelmi miniszterrel azt is, hogy eberhardti kastélyát a sebesültek számára rendelkezésére bocsátja. Hazai honvédelmi miniszter Apponyi mindkét ajánlatát köszönettel vette tudomásul és kijelentette, hogy örömmel fogja igénybe venni szolgálatait.

— Elmarad a radnai bucsu. A 15 diki Nagyboldogasszony-napi radnai nagy bucsu a kivételes hadiállapotról való tekintettel elmarad, amennyiben a zárandók ezuttal sem vasuton, sem gyalogosan nem jöhetnek. A bucsus csapatok elmaradása érzékenyen érinti és károsítja a bucsuk után szép jövedelmet élvező lakosokat.

— Leszállítja az Osztrák-Magyar Bank a kamatlábat? Mint aradi pénzügyi körökben beszélnek, az Osztrák-Magyar Bank egy-két napon belül megtartandó főtanácsesi ülésén a kamatlábat hat százalékra szállítja le.

— Az aradi üdítő állomás első munkája. A Vörös Kereszt Egyesület tudvalevőleg a pályaudvaron üdítő állomást rendezett be, ahol önként jelentkező hölgyek teljesítenek szolgálatot. Tömegesen jelentkeztek az aradi urinők — különösen azok, akik a nehezebb ápolónői feladatra nem vállalkozhattak — s azzal a jóleső érzéssel, örömmel szeezték be a vörös keresztos karszalagot, a forma-kötőt, hogy a haza iránti köteleességüket ők is leróhatják.

Ma délelőtt a hazafias hölgyeknek — ez volt az első alkalom — már dolguk is akadt. A Semendriánál harcoló csapatból hoztak haza néhány — talán harminc-negyven — beteg katonát. Beteg, de nem sebesültet. A legtöbbjüknek a lábuk tört fel, voltak közöttük, akik tüdőgyulladást kaptak. Az aradi hölgyek testvéri szeretettel szolgálták ki a beteg katonákat, csokoládét, kávé, frissítőket, bort vittek minden egyes emberhez, úgy, hogy a csapatot vezető hadnagy ki is jelentette:

— Még ilyen kedves fogadtatásban nem volt sehol sem részünk.

A hálás legények élénken meg is éljenezték a buzgólkodó hölgyeket. Közben egy átvonuló csapat — vagy száz baka — az állomási katonakonyha körül ebédelt. A jószívű aradi vöröskeresztesek az egészséges katonáknak is néhány palack bort vittek, amelyet azok kitoró örömmel fogadtak.

Érdekes, hogy a maródi csapatot vezető hadnagy kijelentette:

— Nálunk lent egyetlenegy sebesült sincs!

Ezt azoknak a leikiismeretlen híreszteléseknek jellemzésül hoztuk fel, amelyek nemcsak Aradon, de az ország több városában riasztották a publikumot több ezer sebesültekről szólva.

— Virág a bucsuzó népfőlkéloknek. Két öreg népfőlkélok: egy őrmester és egy szakaszvezető jelent meg ma este az Aradi Közlöny szerkesztőségében.

— Nagyon szépen kérjük az urakat — mondták — tessék megírni, hogy milyen jó hozzánk a közönség. Mi a 12. pót századnál vagyunk, aztán holnap bucsuzunk. Kimentünk Ujaradra, hogy virágot hozunk, mert fel akarjuk díszíteni a municiószekereket. Amint az egyik házba bementünk, már az egész utcán kiabáltak: „Jönnek a katonák, jönnek a katonák”. Aztán annyi virágot hoztak, annyi csokrot, hogy alig győztük. Vagy nyolc nagy kosár telt ki belőlük s szekérral tudtuk csak hazahozni. Itt Aradon a hölgyek négy nagy csokrot hoztak, szalagost azzal a felírással, hogy „Eljen a magyar hazánk!” meg „Eljen a hadsereg!” A környéken a hölgyek — egy párnak fel is irtuk a nevét: Fáy Kálmáné, Téger Irénke és Mancika, Táfvov Irmuska, Mészáros Manci, Füzessy Böske, Recsky Katica, Czako Lajosné, Todorcsia Gergelyné, Mészáros Jánosné, Füzessy Miklósné, Szabó Jánosné, Bartalos Lászlóné még most is kötik a csokrokat, díszítik a századot. Hát arra kérjük az urakat, tessék megírni, hogy milyen kedves a közönség és tessék azt is megírni, hogy mi mindenkinek köszönjük a jószágát.

— A Széchenyi malom tisztviselői a bevonult munkások hozzátartozóinak. A következő levelet kaptuk: Tekintetes Szerkesztőség! Az „Aradi Széchenyi gőzmalom r. t.” tisztviselő kara hazafias lelkesedéssel és kötelességérzettel ajánlja fel fizetésének 10%-át a háború tartama alatt a hadba vonult malommunkások visszamaradottjainak felségélyezésére. Óhajtuk, hogy elhatározásunkat más vállalatok és intézetek alkalmazottai is kövessék. Szerkesztő urnak készségei hivi: az Aradi-Széchenyi-gőzmalom r. t. tisztviselői kara.

— Házasság. Haubert Nándor kir. tanácsos, földbírókos augusztus 12-én lépett házasságra az aradi anyakönyvi hivatalban özv. Fixek Istvánné, szül. Gyulay Mária urnóval, Fixek István honvédőrnagy özvegyével. Teljes oszondában folyt le az esküvő. Tanúk voltak Vojtek Kálmán és Réthy Viktor.

— Eljegyzés. Ney Linus Tózniskéről eljegyezte Goldstein Mátyás Aradról. (Minden külön értesítés helyett.)

— Az aradi Vörös Kereszt választmánya esütörtökön délután 5 órakor a városháza tanácstermében ülést tart, amelyen megbeszélésre kerül egy vöröskeresztes különítmény előállításának kérdése. A fontos ügyre való tekintettel, a választmányi tagok okvetlen megjelenését kéri. Vázarhelyi Janka elnök.

— Adományok a sebesült katonáknak. Az aradi polgárság lelkes áldozatkészségét jellemzi, hogy a Vörös Kereszt betegnyugvó-telepe, amely az átvonuló sebesült katonákat frissítővel fogja ellátni, ma kezdte meg hivatásának teljesítését s már nagyobb mennyiségű üdítőitallal van ellátva a közönség jótékonyaságából. Az aradi Vörös Kereszt elnöksége hálával fogadja az adományokat, amelyekre — sajnos — rövid időn belül nagy szükség lesz. Az elnökség arra kéri az áldozatra kész közönséget, hogy bort és ásványvizet is küldjön, mert az átvonuló sebesült katonák Aradon fognak ebédelni s a kimerült, beteg férfiaknak jól fog esni egy-egy pohár hideg ásványvízes bor. A Vörös Kereszt vezetősége még arra kéri Arad hazafias közönségét, hogy elhasznált fehérneműket ajándékozzon a sebesült katonák számára. A sebesülteket megérkezésük után át kell öltöztetni s ehhez szükségesek a használt fehérneműk. A Vörös Kereszt üdítő állomásnak újabbban a következő adományok érkeztek: Göcz Aranka 1 üveg rum, 1 kg. csokoládé, Schreyer Viktorné 10 korona, Geller Izidorné 1 csomag csokoládé, 1 csomag menthol-drassé, 1 csomag bisquet, Schwarz Hermanné 1 doboz keksz, 10 csomag limonádépor, fél kg. csokoládé, Spitz Ida 1 doboz keksz, Büchler nővérek 2 üveg bor, 1 üveg likőr, Cukor Aranka 1 kg. csokoládé, 20 csomag limonádépor, Szántó Gyula számtanácsos 5 kg. cukor, 1 kg. kávé, Bechnitz Aborné 4 üveg befőtt, 1 doboz teasütemény, fél kg. csokoládé, dr. Meszlényi Emilné negyed kg. tea, 2 üveg befőtt, Vogel Szeréna 200 drb. cigarette, Décsy Gézáné 5 kg. cukor, Kaufmann Lajosné 1 üveg konyak, 1 üveg málnaszörp, 1 üveg likőr, 1 üveg rum, Balassa Györgyné fél kg. kávé, negyed kg. keksz, 10 deka tea, 2 doboz teasütemény, 2 kg. cukor, 1 üveg rum, Reinhart Kálmáné 5 kg. cukor, fél kg. kávé, 1 üveg vörös bor, gróf Bréda Viktorné 30 kg. cukor, 3 kg. csokoládé, Schelly Mátyásné 2 kg. csokoládé, 5 kg. cukor, Stern Vilmosné 1 kg. csokoládé, 1 doboz teasütemény, Hajós gyógyszerész negyed kg. citromsó, özv. Kubich Rezsóné 5 üveg bor, 1 üveg málnaszörp, Wolf Jenőné 1 üveg jam, Kohn József bádógos átengedett az üdítőtelep használatára 1 nagy jég-szekerényt és a telepek ajándékozott 100 drb. poharat, Hoffmann Antal kereskedő az üdítő-telep vásárlásánál 7 korona árengedménnyel járult a célhoz, Weisz cukorgyáros, Nyáry, Vojtek és Weisz, Atlantika üres dobozokat ajándékoztak. Az adományokat hálással köszöni és a közönség adakozását továbbra is kéri az aradi Vörös Kereszt Egyesület nevében Hermann Gyuláné. Az adományok Hermann Gyuláné címére küldendők: Andrássy tér 14., I. em.

— Egy kaszinó a tartalékosok családjainak. A máriaradnai kaszinó-egyesület Salacz Gyula elnök indítványára 200 koronát szavazott meg a bevonult tartalékosok családjainak segélyezésére. A gyűjtés is szépen halad, amennyiben a község lakói kivétel nélkül tehetségükhez mérten adakoznak a gyűjtőíveken.

— Az aradi szerb iskolák katonai kórházak. Az aradi szerb egyházközséget ma Letic György temesvári szerb püspök utasította, hogy összes iskola helyiségeiket engedjék át katonai tartalék kórházak céljaira. Az egyházközség a polgármester rendelkezésére bocsátotta az iskolákat.

— Adományok a hadba vonult hátramaradottainak. A polgármesteri hivatalhoz ma a következő adományok érkeztek: Scherhag Ernő 50 korona, özvegy Fábán Lászlóné 100 korona, Porcia Lajos gróf 100 korona, özvegy Szabó Józsefné 10 korona, Steiner Vilmos és neje 50 korona, az aradi szociáldemokrata párt három napos perselygyűjtése 61 korona 18 fillér, Glück Károly és neje 50 korona, Kopetkó Károly 20 korona, Bogdán Gyula második adománya 5 korona, az aradi cipész szakosztály özvegyalapja 50 korona, Német György festékkereskedő 30 korona, az aradi Sakk-tör 200 korona, Farkas János 20 korona, Keppich Zsigmond néhai báró Neuman Dánielné ravatalára szánt koszoru megváltása fejében 20 korona, Máv. irodakezelők 20 korona.

— Köszönetnyilvánítás. Báró Neuman Dánielné urnó ravatalára szánt koszoru megváltására Grimm A. József és neje 30, Leopold Zsigmond és neje 50, Szabó Albert és neje 50, Robitzek Agoston dr. és neje 40 koronát adományozott, mely kegyeletes adományokért köszönetet mond Eles Arminné elnök.

— Sport a jótékonyág szolgálatában. Az aradi Toldy-klub vezetősége elhatározta, hogy a vasárnap, augusztus 16-án rendezendő uszóverseny tiszta jövedelmét a harcbandult katonák itthonmaradt családjainak segélyezésére, a polgármester kezébe juttatja. A verseny, amely délután 4 órakor kezdődik, egy koronás és 40 filléres jeggyel tekinthető meg.

— Munkát kérnek a vakoknak. Arad város azon nemes szívé társadalmához, mely mindenkor, de különösen a válságos és nehéz napokban szeretettel siet szenvedő embertársainak könyeit letörölni, fordulunk vak embertársaink nevében, kiknek hozzátartozóik szintén fegyvert ragadva küzdenek édes hazánk dicsőségéért, azon szerény, de rájuk nézve nagy horderővel bíró, mert létföntartásuk függ tőle, kegyeskedjék javítandó nádszékeit, valamint harisnyafejeléseit telepünkön, Arad, Deák Ferenc-utca 89. szám alatt készíttetni s ezzel bennünket nagy és nemes munkánkban nagylelkűen támogatni. A javítandó munkákért szíves értesítésére szolgálunkat elküldjük és haza is viteljük. Kérjük továbbá, hogy kefe és kosár szükségleteit a jövőben szintén telepünkön kegyeskedjék beszerezni.

— Fizetik a katonai lovak vételárát. A katonai kincstár által megvett lovak árának kiutalása körül támadható zavarok és késelem elkerülése végett figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy a lovatató bizottságok által adott kék elismervényeket, ha még nem tették volna, a m. kir. adóhivatalnál, az az által utasítással kiadandó fehér elismervény lappal sürgősen kicseréljék.

— Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe! Nyomtatványokat a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A legegyszerűbbtől a legizlensebbig mindennemű nyomdal és könyvkötészeti munkát vállalatunk áremelés nélkül a legrövidebb időn belül elkészít. Az Aradi Nyomda Részvénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasúti palotájában.

— Neptun strand-fürdő, modern berendezés, nap- és lég-fürdők. Uszoda uraknak és hölgyeknek. Nyitva szeptember végéig. 3571

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Végyári Neuman Dániel báró mint férj, szamosujvárnémethi dr. Daniel Tibor báróné született végyári Neuman Margit báróné és végyári dr. Neuman Károly báró, mint gyermekei; szamosujvárnémethi dr. Daniel Tibor báró, veje; Daniel Marietta báróné és ifj. Daniel Tibor báró, unokái; Fürst Ödön, testvére; Fürst Ödönné, sógornője; id. végyári Neuman Adolf báró és ifj. végyári Neuman Adolf báró a maguk és összes rokonságuk nevében kifejezhetetlen mélységes fájdalommal jelentik, hogy a legszeretőbb hitves, legönfeláldozóbb anyja és legjobb rokon, a jótékonyág és emberszeretet védangyala,

végyári Neuman Dániel báróné
szül. Fürst Mária,

folyó hó 12-én éjjel, 61 éves korában, zavartalan boldogságban lefolyt házasságának 39-ik évében öröklébe költözött.

Drága halottunkat f. hó 13-án d. u. 5 órakor családi házából kísérik örök nyugalma helyére.

Legyen áldott, előttünk örökké szent emléke! 4622

Arad, 1914. augusztus hó 12-én.

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Az aradi izr. jótékony nőegylet és az Aradi izr. népkonyha nevében mély fájdalommal jelentjük, hogy ezen intézményeinknek 20 éven át volt nagyérdemű elnöke

báró végyári Neuman-Fürst Mária
urnó

folyó hó 12-én elhunyt.

A megdicsőültnek földi maradványai folyó hó 13-án, d. u. 5 órakor fognak az Andrássy-téri 24-25. számú gyászszobából örök nyugalomra helyeztetni.

Szive telve volt egyesületünk magasabb céljai iránti lelkesedéssel, lelke rajongással csüggött intézményeinken, melyeket nagy részben az Ő végtelen szívjóságának és akadályokat nem ismerő akaraterejének köszönhetünk.

Munkássága mély nyomokat hagy egyesületünk történetében!

Felejthetetlen működése intézményeink jövődjébe messze be fog világítani!

Aldás emlékére!

Arad, 1914. augusztus 12-én.

Az aradi izr. jót. nőegylet
elnöksége.

4624

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában.

A szépségápolás titka a használandó szépítő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail crémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely crém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatású.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

A harctérre induló katonáknak kézi gyógyszer-tárakat minden szükségesekkel legméltányosabb áron szerel fel

Földes Kelemen
gyógyszertára

ARAD, Deák Ferencz-utca.

HEHS VILMOS
gyógyszertára

ARAD, Batthyány-utca.

Telefon 910.

Mindenkinnek érdeke,

hogy a mai kor igényeinek megfelelően ott vásároljon, ahol személyesen is meggyőződhetik a cikkek tisztán tartásáról és az árak kiváló jó minőségéről. Modernül rendezett üzletben raktáron tartok elsőrendű fűszer-árut, finom fajborokat, likör-különlegességeket, a legelsőrendű gyárak cukorka készítményeit, amire a színházba járó közönség szíves figyelmét felhívom. — Naponta friss sajtók, vaj, prágai sonka és felvágott különlegességek, továbbá hazai és déli gyümölcsök nagy választékban kaphatók. Személyesen vagy telefonon feladott rendelést házhoz szállítok. Vidéki rendelést postafordulával eszközölök.

Telefon 910.

Kiváló tisztelettel

Kovács Gusztáv

Arad, 4421

Eötvös és Erzsébet-körut sarok.

**Költözők
figyelmébe!**

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel
Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Veszek

Legmagasabb árban
aranyat,
ezüstöt, gyémánt- és briliánt ékszeranyagokat

Deutsch Izidor
Ékszerész
Weitzer J.-utca, Minorita-palota
Telefon 438. szám. 2038

**Üzlet- és műhely-
áthelyezés!**

A nagyérdemű közönség szives tudomására adom, hogy a Hunyadi-utca 3. szám alatt volt 3369

férfi- női és gyermekcipő raktáramat és műhelyemet Weitzer János-utca sarkán (volt Templom-utca)

levő házban, a főpostával szemben helyeztem át. Üzletem teljesen meg van nagyobbítva s állandóan saját műhelyemben készült elismert legjobb minőségű cipők kaphatók jutányos árárt. Megrendelések és javítások pontosan elkészülnek.

További szives pártfogást kér:
GARA MIKLÓS.

Lengyel Gyula,

műlakatos,
épület és vasszerkezeti műhelye

ARAD,

Deák Ferencz-utca 38. 3344

Tanulók felvétetnek.

**Dearling for
Gentlemen**

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával.
Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:
ARADON
a különlegességi dohány-
tőzsdében. 5031

**Egy szálloda
és vendéglő
berendezés**

teljesen új a szálloda
10 vendégszoba tel-
jes berendezéséből áll,
jutányos áron eladó.

Szóke János

műbutorasztalosnál 4248
Wesselényi-utca 33.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő
ablakredőnyök gyári rak-
tára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű- és já-
tékáru üzletében 1861

Arad, Szabadság-tér 21.

**Kereskedők
figyelmébe!**

Gyári jegyzés szerint
fedezheti csokoládé és
cukorka szükségletét.

Raktáron vannak:
Kugler-, Heller-, Fürth-
és Manner-árak. 4347

Gábor Miklós

ARAD, ANDRASSY-TÉR
18. SZ. Salacz-utcai rész.
TELEFON: 1059.

**Vizveze-
ték és csator-
názási vállalat**

hol mindennemű csatornázást, víz-
vezeték, fürdő-, klosett, mosdó,
szivattyus kutak felszerelését és ja-
vítását elvállalom s raktáron tar-
tom. Nagy javító műhely. 26 évi
tapasztalataim elég biztosíték, hogy
t. rendelémnek az elvállalt mun-
kát pontosan és olcsón eszközölöm
ugy helyben, mint vidéken. A
nagyérdemű közönség nagybecsű
pártfogását kéri. 4246

Mókos Márton
vizvezeték szerelőmester
ARAD, Fábán-utca 12. sz.
Telefon 748. ::: Jóházból való
fiúk tanulónak azonnal felvétetnek

Figyelmeztetés!

Miután az

„Aradi Ibolya Crème“-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű
hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème“

elnevezéshez a „DORE“ szót is csatoltam. —
Saját érdekében tessék csakis oly Ibolya
Crémet vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème“

felírás látható. Ara 1 tégelynek
1 korona. Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában Arad, Andrassy tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Kárpáti János, Ring
Lajos és Vojtek Kálmán urak gyógyszertárába, valamint Vojtek és Weisz,
Hansu Nestor és Török Andor és Társa urak drogériájában. 10

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elne-
vezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely
a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen
elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes,
izzadó archőrű egyéneknek, de használhatja bárki is
estély, séta stb előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra
öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, ame-
lyet a **HELACIT** azon percben előidézik. Az arc olyan
lesz, mintha val- mi lehetet finomságu harmattal (a gyü-
mölcs samvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyészeti gyára Aradon.
Kapható:
Földes Kelemen és Hehs Vilmos
gyógyszertárában. 124

APRÓ HIRDETÉSEK

LEVELEZÉS.

"Irók 28"

Sziveskedjék levelét jelzett helyen átvenni. 4614

ELLÁTÁS.

Magántisztviselő

keresztény urihánál teljes ellátást keres. Ajánlatokat "Otthon" jellegre a kiadóhivatal továbbít. 4613

Jó magyar háziasszonyt

ébred-vacsora naponta 1-40 kor. kapható kihordásra, vagy ottani étkezésre. Ugyanott egy utcai szoba kiadó. Cím a kiadóba. 4602

OKTATÁS.

Tanfolyam megnyitás!

Folyó hó 15 én új tanfolyam veszi kezdetét, melyen irodalmi állástkeresők a feltétlen szükséges kereskedelmi ismeretekben, valamint gépirás, gyorsírás és könyvvitel-tanban, a legrövidebb idő alatt legalaposabb kiképzést nyernek. Állásközvetítés díjtalan. Beiratkozás egész nap: Ziffer és Hollós bógépvállalatnál, Báró Bohus-palota. 4560

ALKALMAZÁST KERES.

Jó bizonyítványokkal

rendelkező főzőnő állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 4617

Gyors-

és gépirásban jártas leány alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 4619

4 polgárit

végzett 14 éves leányom díjtalan gyakornoknak ajánlom bank vagy magán cég irodájába. Szives megkeresést kérem: F. J. Arad, Andrássy-tér 19. 4606

Hádkmentes

önálló üzletember bizalmi állást óvadékkal elfogad. Cím E. F. Gyórok poste restante. 4590

ALKALMAZÁST NYER.

Szoportós dada

azonnali belépésre kerestetik Reisz József, Alsósimánd. 4601

KIADÓ LAKÁS.

2 udvari szoba

és fürdőszobás lakás Aulich-utca 20. sz. a. kiadó. 4611

Lakás

Áll 3 utcai szoba, gyermekszoba, fürdőszobából villany és légszuszítással november 1-től gróf Károlyi Gyula u. 2. szám alatt kiadó. 4618

Kellemes,

diskrét utcai butorozott szoba előszobával, esetleg ellátással kiadó. Rákóczi u. 3. l. 6. 4624

Kiadó emeleten

8 szoba, fürdőszoba minden hozsátartozóval november 1-re. Kápolna-utca 29/a. 4621

Kiadó lakás.

Andrássy-tér 25. sz. háiban (Neuman-palota) egy 4 szobából álló II. emeleti utcai lakás november 1-re kiadó. Bővebbet Neuman Testvérek városi irodájában. 4608

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 8 utcai és 2 udvari szobából és a szükséges mellékhelyiségekből azonnalra kiadó. Értekezhetni Petőfi-utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél. 2005

ÜZLETEK.

Egy régi

és jól forgalmu üzlet ital- és trafik-elárúttal átadó. Cím a kiadóban. 4594

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Legjobb fertőtlenítő szappan a Szent Imre szappan, különösen ajánlható oly egyéneknek, kik idegenekkel érintkezésük folytán fertőzéseknek vannak kitéve. A Szent Imre szappan bactericid hatását több vizsgálat igazolja, antisepticus hatása felelmenyhatatlan. Ára 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Kapható Földes K. és Hehs V. gyógyszerárában. 1224

Boros hordók

eladók Hirschmann Hal-tér 6 sz. 4598

Szőrmék, ruhaneműek,

szőnyegek megóvására ajánlunk molykeveréket 20 és 40 filléres csomagokban, legfinomabb resubtimált Naftalint, kiló 1 korona. Terpentin olajat, kiló 2 korona. Pachsuli levelet, kiló 3 korona. Rovarport szoró dobozokban 20 fillér, bádog dobozokban 80 és 60 fillér. Légy irtó szereket, légyfogókat, Zacherlint, stb Földes gyógyszerár Deák Ferenc-utca. Hehs gyógyszerár Batthyány-utca. 1224

KÜLÖNFÉLE.

India fogcsépek

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszerár és vegyészeti laboratóriuma Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány utcai gyógyszerárában.

Arad város Adóhivatalától.

1780—1914.

Adófizetés iránti hirdetmény.

Alulírott városi adóhivatal ezenel felszólítja mindazokat az adózókat, akik a városi adókönyvben előírt és az 1909. évi XL. tc. 26. §-a értelmében esedékes adó

tarozásukat e hó 15-éig be nem fizették, hogy azt járulékaival együtt a jelen hirdetmény közzétételétől számított 8 napon belül, — vagyis e hó 24-éig az alulírott városi adópénztárba annál is inkább fizessék be, mert ellenkező esetben ellenük a zálogolási eljárás azonnal meg fog indittatni.

Arad, 1914. aug. hó 15-ig.

A városi adóhivatal.

Az „Orsoval halhoz”.
Legnagyobb halkivitel

Luttwák József

déligyümölcs és magyar termények kivitele

Asztalos Sándor-utca 8. szám
(volt Spielmann-ház) saját ház.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű vevőközönséget, hogy nagy fáradtság és hosszú utánjárás után ismét sikerült citromot beszereznem és azt, úgy a piaci sátramban mint üzletemben 10 fillérről árusítom.

Egyben a t. vevőközönség szives tudomására hozom, hogy dacára annak, hogy vasúti forgalom nem állott helyre, csütörtökre ismét nagyobb mennyiségű halat kapok. Egyenesen Arad város és Arad vidéke n. é. közönségének óhályára, nagy költség és óriási fáradtság árán személyes utánjárás után sikerült csak beszereznem a halküldeményt.

Szives pártfogást kér: 2861

kiváló tisztelettel:

Luttwák József.

hal- és déligyümölcs kereskedő.

Szülők figyelmébe!

Van szerencsénk a m. t. szülők értesíteni, hogy azon esetben is, ha az iskolák szeptember havában meg nem nyílnának, az intézet működését megkezdi. A tanulók rendszeren taníttatnak és amint az iskolák megnyílnak, kivánságra mint rendes tanulók beírattnak vagy mint magántanulók levizsgáztatnak,

hogy évüket el ne veszítsék.

Az intézetben bentlakó gyermekek gondos nevelés és ellátásban részesülnek de mint bejáró magántanulók is felvétetnek, esetleg 2 osztályt is végezhetnek. Prospektust készséggel küld 4611

Izr. fiuinternátus, Arad.

Üzlet átvétel!

Értesítjük Arad város és vidéke igen tisztelt közönségét, hogy Aradon

a városligeti vendéglőt és tánctermet átvettük

és azt vasárnap, e hó 16-án a nagyérdemű közönség rendelkezésére boosátjuk.

Elsőrendű magyar konyha.

Kitűnő hegyi borok. 4620

Pontos kiszolgálás.

Szolid árak.

Szives pártfogást kérve, maradtunk alázatos tisztelettel

Lukács és Ébner,
városligeti vendéglősök

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Alapított 1850. Alapított 1850.

Krispin József

zongora üzlete

Arad, Deák Ferenc utca 28. sz.

A legjobb bel- és külföldi gyárakból való

zongorák

3033 nagy választékban készletben vannak és 200 koronától 3000 koronáig kaphatók. Zongora avítások és hangolások úgy helyben mint vidékre a legjutányosabb díj mellett saját szaképzetti segédem által eszközölhetnek.

Zongorák és pianók mérsékelt havi bér mellett a n. é. közönség rendelkezésére állanak.

A honcztői főhercegi uradalom

alma és szilvatermése eladó.

Bővebbet készséggel közöl az uradalom intézőse (Raj u. p. Honcztó.)